

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hatásos pekt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér pekt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, október 5.

Ma számunk főbb közleményei:

- A minorita-rend jubileuma.
- Csanádmegye és a kormány.
- A megszökött örült vadjai.
- A gyoroki borvásár.
- Zavarok a pécskal plébánián.
- Kossuth beszámolója a függetlenségi pártban.
- Egy aradi hadnagyból szobapincér.
- Öngyilkos amerikai milliomos.
- Automobilkaland.
- Tarkaságok.

A lengyelek Aradon.

Arad, október 4.

Bemnek és Dembinszkinék vérei, számszerint százötvenen, október hatodikán Aradra jönnek. Mi több ebben a látogatásban: a történelem, a mult kapcsai által egymáshoz kötött nemzetbeliek rokonérzésének nyilvánítása, vagy az elnyomottak, a szabadságvesztettek zarándoklása a láthatatlan keresztfákhoz, amelyek jobban lázitanak, mint akármilyen riadó szó, vagy véres betű, — ne döntsük el. Erezzük, hogy ennek a látogatásnak nagy jelentősége van, s az Aradra jövő lengyel vendégek az ősök példáját követik: azok a harcban siettek a magyarok mellé, ők, béke idején, a kegyeletben szegődnek társaink.

Politikai jelentősége, eseményeket irányító hatása nincs ennek a zarándoklatnak. Ha még egyet is tudna dobogni a három részre osztott Lengyelország szive: ennek a dobbanás-

nak Osztrák-Lengyelország földjén lenne a legkisebb hatása. Jólétben élő, gazdaságában fejlődő tartomány a lengyeleké: főurai az osztrák kormányok legjobban megbízható hivei, sőt a kormányzás legfontosabb hivatalainak viselői, például Goluchovszki, a volt külügyminiszter, és Bilinszki, a mostani osztrák pénzügyminiszter. A többi főurak hatalmas erdők és iparvállalatok tulajdonosai, a kiket a vállalkozási kedv néha Magyarországra is átesébit. Azt lehetne mondani, hogy amint a kövér emberek nem valók a dárdavetésre, úgy a jómódban élő, kényeztetett Lengyelországtól is bajos föltételezni, hogy az aradi vértanúk dombjához való látogatásuk ezeknek a gondolatoknak erősítésére szolgálnak. Még furesább lenne az a következtetés, mintha ezzel a lengyel testvérek az Ausztriával hadilábra került magyar politikát tüntetnék ki rokonszenvével.

A lebergiek bizonyára nem gondolnak ilyesmire, s nekünk, őszintén szólva, szükségünk se lenne erre. Már csak azért, mert minden rokonság és testvéri érzés mellett Magyarország önálló állam, a melyet eddig nem sikerült földarabolni. Galicia pedig tartománya a velünk hasonló sor- és rangbeli Ausztriának. Jól esik nekünk a rokonszenv, de a harcainkat mégis a magunk erejével, ökleivel és igazságával kell megvívunk. S ha a

lengyel látogatás csakugyan segítő tüntetés akarna lenni, talán rosszul is esnék.

De szép és fölemelő ez a látogatás, mint a történelmi emlékek, a hagyományoknak hűséges megbecsülése, a melyben követni való példát állítanak elénk a lengyelek. Az erejét vesztett, fegyvereitől elütött lengyel már nem forrong, nem lázad; átadta magát teljesen az osztrák centralizációnak, fenhatóságnak; de ebben a megadásban is csorbitatlanul őrizi nemzeti hagyományait, történelmét. Es ez a ragaszkodás, a melynek imponáló kifejezést tud adni, helyet és különállást biztosít neki a nemzetek forgatagában, bár nincsen államformája, koronája és önállósága. Mennyivel inkább kell Magyarországnak a történelem hagyományait kincesként őrizni, amelynél az az állami önállóság fennmaradásának, fejlesztésének egyik eszköze, érlelője.

Üdvözljük a multjokat illető büszkeségben is nagy, nemzeti érzéseiket megbecsülő lengyeleket. A hála, amely Bem apónak és Dembinszkinék hőstetteiért az utódokat illeti, nem lehet egyéb, mint az igaz szeretet melege, amely őszintén, lelkesen tár karokat eléjük. Harcoknak ideje elmúlt, de a rokonszenvének, a barátságoknak a békeidőn is lehetnek olyan értékes virágai és gyümölcsei, mint aminők a vérrel esőzött, ágyuval égetett mezőkön szoktak kinőni.

Hatvan évvel ezelőtt.

Bach-korszak címmel idős Szinyvei József kiadja most rendkívül érdekes naplójegyzeteit. Itt közöljük az eleven és korfestő följegyzések egy-két részletét. A Komáromi kapitulációját követő napokban, amelyeknek most van a hatvan éves fordulójuk, ezt jegyezte föl Szinyvei:

A *Komáromi Lapok* utolsó száma 1849. október 1-én jelent meg.

Október 2-án tiszta szép reggel volt, a nap ragyogott, sugarai oly meleg volt, mintha a várórség hideg kedélyét akarták volna fölmelegíteni. Ma a Duna jobb partján rakták le a fegyvert, a huszárok leszálltak lovaikról. Esti 7 órakor már fekete-sárga zászló lengett a hidfőerdőn, az ugynevezett csillag-sáncon és az osztrák néphimnusz hangzott.

Október 3-án Zichy gróf hadosztálya tette le a fegyvert; így a 203. honvédszászlóalj is, amelyben én szolgáltam. A fegyverletételnél nem voltam jelen, mert a harmadnapos hideg gyötört. Klapka utolsó napiparancsa, melyben bajtársaitól bucsuzik, ugyanazon a napon jelent meg a falakon: Bajtársak! Keblem elfogul, mert utoljára szólok hozzátok...

Október 4-én a belváros, a nádorvonal, az Apályi-sziget és a vágdunai erődök szállattak meg. Egész délig nagy sürgés és forgás volt a városban; levert alakok, busz arók, kesergő

szemek, bánatos honvédek mindenfelé. Délután 4 órakor már egy fegyveres honvéd sem volt Komáromban.

A főváros falain ugyanekkor a komáromi honvédeket üldöző első Hirdetés-t lehetett olvasni: Értésemre esett, hogy egy idő óta némely volt honvédtisztek honvéd egyenruhában, sőt kardosan az utcákon és a színházban nyilvánosan mutatkoznak merészelve. Noha Komárom vára átadási föltételei szerint az ottani őrség tisztjeinek kardjaik, mint sajátjuk meghagyattak, mégis ezáltal semmiképp sem adatott meg nekik az engedelem vagy jog azokat viselhetni. A magyar párttűtő sereg föl-oszlatásával el kell tűnni minden ismertető jeleinek is, azért ezentul sem honvéd egyenruhát, sem kardot volt honvédtiszt oldalán szemlélni sem szabad... *Heyntzel*. Ezen a napon Klapka is elhagyta Komáromot.

Október 5-én Nobill gróf várparancsnok kiadta *Hirdetmény*-ét.

Honvéd-sapkámról leszaggattam az arany zsinórzatot és bojtot; a sapkát pedig átadtam Ferenc unokabátyám egyik timárlegényének; honvédatillámról szintén letéptem a piros zsinórt, a főhadnagyi kettős aranyszalag jelvényt pedig eltettem. Egy honvéd-zászló sem került az osztrákok kezébe, mert azt mindenütt, tehát Komáromban is szétdarabolták és a honvédek maguk közt szétosztották; így jutott nekem is a 37. honvéd-zászlóalj zászló-szalagjából egy darab.

Sógorom, topai Kalicza Zsigmond átvette

a barátok-utcai szülő-házunkat és ez időben nála laktam; ő igen bizalmatlan, félnék ember volt, azért huszasait elásta a konyhában. Mikor Klapka ingóságait árulta ércpénzért, sógorom is vett egyet-mást: így néhány orosz prémet is, melyet még az augusztus 3-iki kirohanáskor a 32 hajóval együtt zsákmányoltunk, ekkor adta Klapka sógoromnak emlékül azt a pénztartó ládikóját, melyet én a komáromi muzeumnak ajándékoztam.

Sógoromnál szállásolták el a német Platz-kommandót az osztrák térparancsnok ezredesével, míg a várbeli lakásába költözhetne; egy asztalnál kellett a német ezredessel ennem; de látva sápadt arcomat és beteges voltomat, szinte szánakozva nézett le és elhítte, hogy szót se tudok németül, azért eltűrte hallgatásomat, de nekem is el kellett tűnnöm a magyarok elleni szidalmait: sokat futhatott! Sógorom, mint tősgyökeres magyar fiú, igazán nem tudott németül, így tehát némém, ki teljes életében beszédes asszony volt, tartotta fenn a társalgást. A mi ezredesünk mindent irigyelt a magyartól, még azt a pár százezer forintot is, amit a kapituláció szerint szegény honvédeink kaptak, ami utiköltségül is kevés volt; jöllehet uszályhajókon ingyen szállították őket Pestig. Azt mondta, hogy Haynau rosszul cselekedett, midőn szabadon eresztette a harmincezer honvédet, sőt meg is jutalmazta (?) őket, miért nem vette be a várat rohammal, (csak próbáltatok volna meg!) és miért nem soroztatta be ezeket is.

A minorita-rend jubileuma.

Tisztelgések a rendfőnöknél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

A minorita-rend hétszázéves jubileuma alkalmából tartott ünnepek ma este fejeződtek be. Tegnap, vasárnap délelőtt fél tíz órakor a rendház templomában Kausz Leó hitoktató mondott szentbeszédet az Oltáregyesület tagjai előtt, 10 órakor pedig szentségkítétel és szentmise volt, melyen Monay Ferenc dr. házfőnök celebrált. Ezután egész napon oltárimádás este öt órakor pedig szentbeszéd volt.

Ma délelőtt hasonlóképen templomi ünnepek voltak, melyeken Lakatos Ottó dr. rendfőnök celebrált, a szentbeszédet pedig Monay Ferenc dr. tartotta. Az istentisztelet után a küldöttségek egész sora járult Lakatos dr. rendfőnök elé, hogy a jubileum alkalmából tisztelgjen előtte. Első volt az Oltáregyesület küldöttsége, amelyet Boros Jusztin vezetett. Ezután a Katolikus Kőr küldöttsége tisztelgett. Lengyel Győző dr. vezetése alatt a küldöttségben voltak: Banovics László dr., Müttermüller József, Korilly Géza, Riegler Kálmán, Nagy Orbán dr. és Bajthay Mihály. A küldöttség üdvözlésére Lakatos Ottó meleg szavakban válaszolt.

Barabás Béla dr. és Múlek Lajos dr. felhívására a polgármesteri hivatalban ma délelőtt fél tizenkét órakor egy küldöttség gyűlt össze, mely a város társadalma nevében ment háláját kifejezni a hazafias rend működéséért. A küldöttség, melynek tagjai Varjassy Lajos polgármester, Múlek Lajos dr. közjegyző, Reicher Károly főügyész, Róka József kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Vannay Gyula adóügyi tanácsnok, Steigerwald Alajos ipartestületi elnök, Szakolczay Lajos kir. ügyész, Bokor Alajos igazgató, Almássy T. Pál igazgató, Dengl Alajos, Inspurger János és Sárga Lukács voltak, délben kereste fel a rendfőnököt. (Barabás Bélának a függetlenségi párt értekezlete miatt ma reggel a fővárosba kellett utaznia.)

Múlek Lajos dr. a következő szavakkal üdvözölte a rendfőnököt:

Alig vártam, hogy az első gőzhajó kiálljon Komáromnál. Volt egy kék kvekkerem, kalapot, köpenyt unokabátyámtól kaptam. Így utaztam október 6-án délben az első gőzhajóval Pestre, hova este érkeztem; utleveletem kérték, de mivel a térparancsnokságtól nem volt aláírva, figyelmeztettek a veszedelemre, azért én továbbutazásomat jelentve, azt nálam hagyták. Szegény özvegy asszony nénémet látogattam meg.

Október 7-én hallottam, hogy Batthyány Lajos gróf miniszterelnökünket tegnap főbeölték. Ugy jártak az emberek az utcán, mint az örültek, szót sem szólva egymáshoz; csak az osztrák katonatisztek kardcsörgetése és hangos beszéde, kacaja okozta a zajt és ez tett bennünket még örültebbé. Beöthy Zsigmond sógorom is megérkezett Komáromból, ez újságot, hogy másik sógorom, Kalicza, kardomat, melyet az áy párnái közé rejtettem, a fegyvereket beszédő németeknek átadta.

Október 9. Utleveletem a visszautazásra láttamoztattam a szerviták kolostorában (tudnillik ott szállásolt az utlevél-hivatal), hol azt vagy két helyen aláírták. Október 11-én visszautaztam gőzhajón Komáromba. Abban a reményben, hogy Győrött befejezem jogi tanulmányaimat, október 31-én odautaztam. Másnap Kautz Gyula akadémiai társamat látogattam meg, kitől megtudtam, hogy eddig jelentkező tanuló csak én lennék, tanár pedig nincsen és így előadás sem lehet az akadémián.

— Hétszáz esztendő viharvert ideje, a szorgalmas munka, a becsületes igyekezet és a lelkieknek szorgos ápolása teszi nevezetessé a mai jubileumot. Hétszáz év telt el azóta, mióta a rend alapítója azt mondotta: Menjetez és tanítsátok az ígét! Ez idő óta áll rendületlenül a szerzet, szívében szeretettel az egész társadalom iránt, lelkében eltelve a hit magasztosságával. A rendnek jelenleg Te vagy vezetője és tevékeny részt veszel abban a munkában, amelyet a minorita-rend tagjai oly hosszú idő óta teljesítenek.

Eljöttünk ez alkalommal hezzád, hogy kifejezzük lelkünk igaz érzését és kérjük az egek urát, adjon erőt Neked magasztos hivatásod folytatására, a rend igaz hazafiasságtól és vallásosságtól áthatott működésének további vezetésére. Tartsd meg hivedet szeretetedben ép úgy, mint a hivek mindig szeretettel fognak gondolni arra a szerzetre, amely városunk történetében oly hatalmas pozíciót foglalt el. Isten áldása kísérjen!

A felhangzott zajos éljenzés lecsillapultával Lakatos Ottó dr. a következő beszéddel válaszolt:

— Mélyen tisztelt Uraim! Fogadják leg-hálásabb és legőszintébb köszönetemet azért a kitüntetésért és figyelemért, melyben a minorita rend hétszázados jubileuma alkalmából engem, mint a rend érdemtelen főnökét részesítettek. Abból a hétszáz esztendőből, melyet a minorita rend az emberiség jóvoltáért való kitartó munkában eltöltött, kétszáz esik arra a munkára, melyet a minorita-rend fiai Aradváros társadalmának boldogulásáért végeztek. Kettős kapcsolatot fűzte a múltban e rendet Aradváros társadalmához: az egyik a *lelkipásztorokodás*, a másik a *középiskolai oktatás*. Az utóbbi elszakadt az idők folyamán, de az előbbi él és olyan eredményeket mutat fel, amire a rend és a város büszke lehet. (Éljenzés.) Magasztos örökséget vettünk át elődeinktől azaz az ígérettel, hogy hiven megőrizzük azt az utódok számára. Azok akarunk lenni Arad város társadalmának a jövőben, akik voltak nagynevű elődeink a múltban. Hogy ezt a kötelességet teljesíthessük, szükségünk van Arad város társadalmára és én hiszem, hogy ez a támogatás, amint megvolt a múltban, meglesz a jövőben is. És ha ez így lesz, méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy minden igyekezetünkkel és minden erőnkkel azon leszünk, hogy *Arad társadalmának úgy a hazafias működés, mint a vallásosság terén a lehető legnagyobb mértékben szolgálatára lehessünk.* Nagyon szépen köszönöm üdvözlésüket és kérem a jó Isten áldását. (Éljenzés.)

Steigerwald Alajos, az Ipartestület elnöke üdvözölte ezután lelkes szavakban a rendfőnököt Arad város katolikus iparossága nevében. Lakatos dr. hálásan köszönte meg az üdvözlést.

— Sajnos — ugymond többek közt a rendfőnök, — a jelek arra mutatnak, mintha az a szoros kapcsolat, amely az egyház és az iparosság között fennállott, *meglazult volna.* De meg vagyok győződve, hogy az iparosság, ha még ma nem ébredt volna tudatára annak, hogy a munka csak hit áldásával együtt boldogít, nemsokára tudatára fog ennek jönni. Ennek elérésében mindig rendelkezésére állunk az iparosságnak.

A rendfőnök ezután szívélyesen elbeszélgetett a küldöttség tagjaival.

Este öt órakor befejező szentbeszéd és hálaadó istentisztelet volt. Az énekkart Weichart Auróra énektanárnő vezette Müttermüller József orgonakiséréte mellett. Ekkor osztotta ki

ünnepelesen a rendfőnök X. Pius nevében a pápai áldást, mire a négynapos ünnepség véget ért.

A gyoroki borvásár.

A szőlősgazdák közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Folyó hó 3-án, vasárnap délelőtt tartotta az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete Gyorokon ez évi rendes közgyűlést, melynek keretében az egyesület egyszersmind borvásárt is rendezett a szőlősgazdák múlt évi borkészletének értékesítése érdekében. A közgyűlésen Szabó Zoltán elnök betegsége folytán Domány József alelnök elnökölt, s a gyűlésnek különös jelentőséget és fényt kölcsönözött az a körülmény, hogy azon — mint vendég — Barabás Béla is részt vett.

A Borsos Béla dr. lemondása és Sármezey Ákos elhalálása folytán megüresedett két igazgató választmányi tagsági helyet a közgyűlés az elnökség javaslatára Bódy József és Darányi János egyesületi tagokkal töltötte be.

Ezután tárgyalás alá került két indítvány. Az egyik indítvány arra vonatkozott, intézzen az egyesület a földmivelésügyi kormányhoz egy feliratot, amelyben köszönetét fejezve ki az egyesület Darányi miniszternek az új bortörvény megalkotásáért, egyszersmind mutasson rá a szőlősgazdák többi sajtó sebére és kérje több fontos szőlőgazdasági kíváncsalmat teljesítését. Kívánják, hogy a konyakgyártás törvényileg szabályoztassék és konyak név alatt csakis tiszta borpárlatoknak forgalomba hozatala engedélyeztessék.

Jausz Oszkár a konyakgyártásra vonatkozólag póttindítványt tett arra nézve, miszerint kérje az egyesület a tervezett felterjesztésben azt is, hogy a hegyi szőlőbirtokok a konyakfőzésnél bizonyos kedvezményekben részesíthessenek. Ezeket elfogadták s annak a végrehajtásával az elnökséget bízták meg.

Elhatározták, hogy felhívást intéznek az egész vármegye szőlősgazdáihoz, hogy a legközelebbi képviselőválasztások alkalmával saját választókerületükben olyan egyéneket jelöljenek képviselőül, akik maguk is szőlőbirtokok, vagyis érdekelt felek lévén, a szőlősgazdák bajait tapasztalásból ismerik, s akiről épen ezért már eleve feltételezhető, hogy a szőlősgazdák érdekeinek az országgyűlés színe előtt, szükség esetén hathatós szószólói és védelmezői lesznek.

Ezután Buja Sándor emelkedett szólásra és köszönetét fejezte ki Barabás Béla dr. nak azon nem remélt megtiszteltetésért, amelyben a szőlősgazdák egyesületét a közgyűlésen való megjelenésével részesítette, s egyben kéri őt, hogy a szőlősgazdák ügyét illetékes helyen szükség esetén támogassa.

Barabás Béla dr. meghatva mond köszönetet azon szíves megemlékezésért, amelyben az előtte szólók részéről részesült, s kijelenti, miszerint őszinte öröme szolgál, hogy mint vendég a közgyűlésen megjelenhetett. A maga részéről fontos dolognak tartja, hogy az állam első sorban arra törekedjék, hogy a külföldi piacokat megnyissa a magyar bortermékek részére.

— Végül kijelentem, — ugymond — hogy én, habár nem vagyok szőlősgazda, — zárjel között talán hozzá tehetném, hogy hála Istennek — (Derűtség.) mindazáltal meg lehetnek az urak róla győződve, hogyha az Aradhegyaljai Szőlősgazdák bármikor és bármiféle ügyes-bajos dologban szükségét látják annak, hogy bajaikat közvetlenül a kormányhatóság előtt tárják fel, én mindig a legnagyobb készséggel állok rendelkezésükre, hogy oda vezessék őket, ahol bajaiknak az orvoslását remélik. (Zajos éljenzés.)

A közgyűlés ezzel véget ért és a közönség a borvásár színhelyére vonult, amely a volt Nádasdy-féle dominium kerthelyiségében volt előkészítve.

A vásár színhelyén Tabajdy Gyula községyi jegyző köszöntötte az egybegyűlt közönséget.

A vásáron összesen 27 termelő részéről mintegy 62 féle bor és konyak lett kiállítva, amiből jelentékeny mennyiség el is kelt.

Kossuth beszámolója a függetlenségi pártban.

A türelmetlen Justh Gyula. — Nem lesz
Házelnapolás.

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

Döntő jelentőségű tanácskozás volt ma este a függetlenségi pártban. Kossuth Ferenc beszámolt a királyi audien-
cia eredményéről és azt jelentette, —
amiről már vasárnapi lapunkban be-
számoltunk, — tudniillik, hogy nem
sikerült kibontakozási tervének meg-
nyerni a felséget. A tanácskozás egyik
érdekessége Justh Gyula fölszólalása
volt. Justh sürgette a kibontakozást,
mert — ugymond — megunta már a
folytonos alkudozásokat.

A mai politikai eseményekről itt
következik tudósításunk:

A minisztertanács.

A kereskedelmi minisztériumban
ma délben minisztertanács volt, me-
lyen Wekerle miniszterelnök elnöklé-
sével a kormány valamennyi tagja
részt vett.

A minisztertanácsban, amely fél
három óráig tartott, elhatározták, hogy
a képviselőház ülését nem napolják el,
a válságról azonban nem tárgyalnak,
hanem több belső ügyről és a napi-
renden levő tárgyakról tanácskoznak.

A képviselőház október 6—7-én
nem tart ülést. Olyan ügy, amelyet a
Ház most tárgyalhat, nem sok van,
legfeljebb 10 napig láthatja el anyag-
gal a képviselőházat. A kormány
tagjai megjelennek a képviselőház
ülésein, minthogy a kormányt még
nem mentette föl a király.

A függetlenségi párt értekezlete.

Az országos függetlenségi és 48-as
párt ma este hat órakor értekezletet
tartott, melyen Kossuth Ferenc elnök-
lete alatt Apponyi Albert gróf, a füg-
getlenségi államtitkárok és igen sok
képviselő vett részt.

(Kossuth beszéde.)

Kossuth Ferenc mindjárt az érte-
kezlet megnyitása után hosszú beszé-
det tartott.

— Igen tartózkodó leszek — ugymond —
előadásomban, annál is inkább, mert az alatt a
benyomás alatt állok, hogy ez idő szerint a
válság megoldási módjára vonatkozólag a fen-
ség végleges elhatározásra nem jutott. Két-
ségtelen azonban, hogy nagy nehézségek tor-
nyosulnak a függetlenségi pártnak, mint
többségnek kormányra jutása elé. Nem ha-
talmiságból kívánjuk érvényesíteni parlamenti
többségi jogunkat, hanem azért, mert mi
kor a parlamentáris kormány le mondott,
parlamentáris uton csakis két módja van
a megoldásnak: vagy a többségnek kell át-
venni a kormányzást, vagy pedig, ha a korona
nem ért egyet a többség felfogásával, bizza
meg a kisebbséget kormányalakítással és ez vá-
lasztás utján iparkodjék magának többséget
szerezni. Nekünk mint függetlenségi pártnak
nagyon nehéz helyzetünk van, mert törekvé-
seink ez idő szerint még nem nyerték meg a
törvényhozás másik faktorának hozzájárú-
lását.

(Bank és vámterület.)

— Midőn mi programunk közgazdasági
részének megvalósítására szoritkozunk, ezzel
távolról sem térünk el elvi alapunktól, csak
számolunk azzal, amivel nem számolni minden
párt részéről, de kivált parlamenti többség ré-
széről a haza ellen elkövetett bűn volna. En
feltétlenül megvalósíthatónak tartom közgazda-
sági programunkat. Hogy mennyire szük-
séges volna az önálló bank felállítása,
arra csak egy példa: minden kellek meg-
van arra, hogy felvehessük a készfize-
tést, ami nekünk megnyitná Európa piacait
és mégsem vehetjük fel — bár a közös bank
is akarná és mi is követeljük — azért, mert
Ausztria ellenzi. De ép így szükségesnek tar-
tom az önálló vámterület létesítését is és
előbb-utóbb el fog jönni az az idő, amikor
maga az uralkodó fogja kívánni azt, hogy
olyan állapotba helyezkedjünk, amelyben bizto-
síthatjuk képességünket kulturéletünk fenntar-
tására és a nagyhatalmi terhek viselésére. Fájd-
dalom, az uralkodóban még nem érelődött meg
ez a meggyőződés. Ez a tény azonban nem je-
lenti kormányprogramunk megvalósíthatatlan-
ságát, hanem csak azt, hogy annak megvalósi-
tása ez idő szerint akadályokba ütközik.

(Kormányon vagy ellenzéken!)

— Feladatunk kell, hogy legyen, igyekezni
ezen akadályok leküzdésére alkotmányos eszkö-
zökkel, még pedig úgy, hogy ne romboljunk,
hanem alkossunk. Én nemcsak állandó meg-
oldásról, hanem ideiglenes megoldásról is tet-
tem előterjesztést a felségnek. Ez főképen a
körül forgott, hogy mint tényleges többsége a
Háznak, megalkossuk a választóreformot, mert
ez a kötelesség külön is terheli azt a pártot,
mely 40 év óta követeli a reformot. Nem tud-
juk e pillanatban, hogy fogjuk-e tudni érvé-
nyesíteni többségi jogainkat. Ha nem tudjuk
érvényesíteni, akkor készüljünk el arra, hogy
ellenzékbe megyünk, ahol szintén meg fogjuk
állani helyünket. (Zajos helyeslés.)

(Kossuth Wekerléről.)

— Ilyen körülmények között nem tudnám
tanácsolni a Háznak, hogy a képviselőházban
olyan jellegű lépést tegyen, mely a király al-
kotmányos elhatározását megzavarhatná. A
kormány minden egyes tagja a legnagyobb
erővel iparkodik szabadulni a kormányzástól,
annál is inkább, mert a kormány kebelében
a felfogások egyöntetűsége teljesen megszűnt.
Világosan adta ennek bizonyítékát az általam
igazán tisztelt és nagyrabecsült miniszterelnök
ur, Wekerle Sándor, mikor a Ház legutóbbi
ülésén közgazdasági programját előadta és ez a
program kézzel foghatólag tér el az én prog-
ramomtól. De ennek dacára igazságérzetem meg-
követeli annak megállapítását, hogy velem
szemben a legutolsó alkalommal is Bécsben
teljes lojalitással viseltetett.

Felkiáltások: Kötelessége volt!

(Kevés a remény.)

Kossuth: Az a meggyőződésem, hogy a
mostani helyzetet soká huzni abszolúte nem
lehet, máskülönben a függetlenségi miniszterek
kerülnének a legkellemetlenebb helyzetbe, eset-
leg olyanba, hogy a többség leszavazza a
kormányt és vele együtt annak függetlenségi
tagjait, tehát engem is, akit pedig vezérének
ismer el. Kérem a pártot, hogy mindaddig,
amig nincs új kormány, a képviselőházban
ne foglalkozzanak politikai dolgokkal, azon-
ban a Ház, ha jónak látja, foglalkozhat saját
belügyeivel. (Helyeslés.) A válság nincs meg-
oldva és kevés a remény arra nézve, hogy
a megoldás a mi kívánságunk szerint jönné

létre. Mi azonban jövődöbéli magatartásunkat
csak akkor állapíthatjuk meg véglegesen, ami-
kor mi is végleges megoldással állunk szem-
ben. (Helyeslés.)

(Justh Gyula beszéde.)

Justh Gyula szólalt fel ezután. Először
előterjeszti a Ház munkaprogramját (6. és 7-e
szünet, azután a kivándorlási tanács tagjainak
választása, mentelmi és egyéb bizottsági ügyek.)
Le lehet még tárgyalni azt az indítványt is,
hogy az alelnökök kapjanak-e tiszteletdíjat,
vagy nem...

Felkiáltások: Ne kapjanak!

Justh: Erről csupán hétfőn vagy kedden
tárgyalna a Ház! Azután következnek az al-
elnökök és jegyzők választása.

— Mindez — folytatja Justh — eltart kö-
rülbelül 9 napig. Elérkezünk ekkor azon ha-
táridőhöz, azon végső határidőhöz, amikor én
a magam részéről sem nyílt, sem leplezett
elnapolásba bele nem megyek. (Általános élénk
helyeslés.) A függetlenségi párt nem szolgálhat
segédeszközt ahhoz, hogy „ad infinitum“ el-
napolásokkal kényszerhelyzetbe jusson a Ház
vagy az ország és sarkalatos programját,
az önálló bank megvalósítását időhiány miatt
meg ne valósíthassa. Tudom, hogy igen tisztelt
vezérünk teljesen úgy gondolkodik, hogy a vál-
ságot nekünk huzni nem lehet. Már április 26.
óta tart a válság és végre mindennek megvan
a maga határa. Utoljára egészen nevetse-
gessé leszünk azzal, hogy nem merünk be-
lenyulni a dologba, darabontoktól, vagy nem
tudom kiktől való félelmünkben.

(A további vita.)

Apponyi Albert gróf az interpellációkra
való válaszadást teszi szóvá, majd

Rátkay László sajnálatát fejezi ki, hogy
a miniszterelnök tapintatlan felszólalása vá-
lasz nélkül maradt és szeretné, hogy Kossuth
a Ház ülésén röviden vázolná programját.

Kossuth Ferenc: Semmi esetre sem megy
bele abba, hogy mint végleg fel nem mentett
kabinet tagja a Házban a miniszterelnökkel
szemben szólaljon fel. Ezzel a fegyelmetlen-
séggel a parlamenti szokások megsértésének
olyan jelét adná, amit minden bizonynyal az
egész világ elítél. Különben tudvalevő, hogy a
kormány lemondásának ép a felmerült nézetel-
térés az oka. Lehetnek olyanok, akik úgy ér-
zik, hogy Wekerle saját álláspontjának kifejté-
sében tulment az önmaga iránti kötelesség
teljesítésének határán, de ebben az esetben is
ez csak onnan eredhetett, hogy erősen meg-
támadták.

Eitner Zsigmond kívánja, hogy az alelnö-
kök ezentul ne kapjanak tiszteletdíjat. Javá-
solja, hogy az egyik alelnöki állást az alkot-
mánypártnak ajánlják fel.

Az értekezlet ezután egyhangulag
tudomásul vette úgy Kossuth, mint
Justh bejelentéseit és elfogadta Eitner
indítványát is, mire a tanácskozás vé-
get ért.

Kossuth az elnapolásról.

Egyik fővárosi estilap értesülése szerint
Kossuth az értekezleten így nyilatkozott:

— A király a parlamentarizmus elveinek
megfelelőleg akarja megoldani a válságot, ezért
tárgyalásokat kezdett a többség vezérével. Ezek
a tárgyalások még nincsenek befejezve. Tehát
az alkotmányosság elveinek és a szokásjognak
megfelelő, ha a Ház magát újból elnapolja. De
nemcsak a parlamentarizmus kívánja ezt meg,
hanem a párt érdekei sem mondanak ellene.
A függetlenségi párt nem veszít vele semmit,
mert semmi irányban kötelezettséget nem vál-
lal azzal, hogy az elnapolásba bele megy.

Az alelnöki fizetések eltörlése.

Budapestről jelentik: Nagy György orsz.
képviselő ma indítványt jegyzett be a képviselő-
ház indítványkönyvébe a képviselőházi alelnöki
állással járó fizetések megszüntetése tár-

gyában. Indítványában többek között a következőket mondja:

Indítványozom, hogy a képviselőház alelnökeinek évi 12000 koronás fizetése a Ház költségvetéséből töröltessék. Indítványomat most jegyzem be, amikor még ez állások betöltetlenek és így személyes érzékenység nem fakadhat annak nyomán. Megesik, hogy hosszú hónapokig nem kerül az alelnökökre a sor úgy, hogy ingyen huzzák horribilis fizetésüket, mely kiáltó ellentétben áll a dolgozó ország szegénységével.

Az indítvány élénk feltűnést keltett.

A függetlenségi párti vezérek tanácskozása.

A minisztertanács ideje alatt Kossuth várotermében összegyűltek Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Tóth János, Désy Zoltán, Meskó László és Mezössy Béla államtitkárok, valamint a függetlenségi párt alelnökei: Hoitsy Pál, Barabás Béla, Holló Lajos, Sággy Gyula és Ugron Gábor. A minisztertanács után elmentek Kossuthal tárgyalni a Royalba, ahol később a függetlenségi párt vezérei, az államtitkárok és számos képviselő együtt ebédeltek.

Az értekezleten Kossuth Ferenc röviden beszámolt szombati audienciájáról, majd felolvasta a *Fremdenblatt* tegnapi vezércikét, amelyből a következő érdekesebb részleteket közöljük:

Nincsen döntés! Kossuth Ferencnek ma, amikor a Hofburgból jött, csak az az egy közlendője volt a nyilvánosság számára, hogy a király, aki előtt — amint a kihallgatás hosszú időtartama is mutatja — alkalma volt nézeteit behatóan kifejteni, még nem döntött. Kossuth kihallgatásának eredménye tehát az, hogy tovább tárgyalnak. Más országokban kevésbé bonyolult helyzetekben is megtörtént már gyakran, hogy kabinetválságot néhány nap alatt elintézni nem lehetett. De ha a kielégítő megoldásra irányuló további kísérletek mentek maradnak minden zavaró beavatkozástól és incidenstől, nincs ok, hogy reménytelenségnek mondassanak. Egyelőre a koalíciós kabinet még hivatalban van és élvezi a császár bizalmát, aki lemondását még nem fogadta el.

A magyar képviselőház az alkotmányos szokásnak megfelelően *üléseinek újabb elnapolásával időt kell, hogy engedjen a kormánynak arra, hogy visszalépését, amelyet most már véglegesen elhatározott, oly módon készítse elő és vigye végre keresztül, amint ez minden országban szokásos, ahol parlamenti uralom van.*

Kossuth kibontakozási javaslatáról többek között így ír:

Minden kibontakozási javaslatnak két feltételt kell azonban teljesítenie: az egyik az, hogy a korona elfogadhassa, a másik az, hogy a magyar parlamentben keresztülvihető legyen. A keresztülvihetőség kérdése minden tervnél erősen homloktérbe lépett, amióta, minthogy jobbról és balról azt hitték, hogy szabadulhatnak a koalíció kötelezettségei alól, kérdéssé vált, vajon van-e általában értelme annak, hogy ebből a szempontból mérlegeljenek megegyezéseket, amely megegyezéseket azután épenugy, mint ahogy a paktumot, letagadták, az elhatározó pillanatban a tehetetlenség vállvonogatásával a parlamentben teljesíthetetleneknek mondhatnak majd. Kossuth Ferenc jól tudja, hogy mindenképp felett ezt kell a korona előtt tisztázni; de azt is nagyon jól tudja — mert különben miért vetné fel minduntalan pártjával szemben a bizalmi kérdést? — hogy ma még erre nézve nem képes tisztázni a helyzetet.

Ma ő az uralkodó előtt pontosan meghatározott javaslatnak volt a képviselője: olyan javaslatnak, amelyet pártjának bal szárnyával a részletekig megállapított. Nyilvánvaló, hogy ez nem az utolsó javaslata, hanem az első és alapja további tárgyalásoknak, de csakis ezen tárgyalások folyamán fog bebizonyosodni, hogy milyen *pouvoir*-ral bír Kossuth Ferenc arra nézve, hogy az egész pártja nevében beszéljen: azon párt nevében, amely többségi jogára hivatkozik akkor, amikor csak csekély mérvű kiválás is, amellyel, hogy továbbra is a legerősebb párt maradjon, kisebbségbe hozza a többi pártok egyesülésével szemben. Kossuth Ferenc a mai kihallgatáson bizonyára többféle

felvilágosítást adott, de a legfontosabbal saját magának is adós maradt: t. i. az ő akaratának és az ő befolyásának mértékére és hatáira nézve.

A magyar képviselőháznak elég egészséges politikai érzéke van annak megértéséhez, hogy az ilyen tárgyalásoknak nincs nagyobb veszedelem, mint az elhamarkodás vagy a megzavarás. A pártoknak az a kísérlete, hogy a tanácskozási termek csendjébe, ahol saját vezetőik tárgyalnak, betörjenek és a nagyharang lárájával torjesszék azt, aminek éppen halkán, a megértés hangján kellene éppen hangzania — ez a botor és ártalmas kísérlet semmi egyebet nem jelent, mint bizalmatlanságot a vezetők iránt. Mindazok, akik gondolkodás nélkül a magyar parlamentet, illetőleg ennek radikális elemeit időelőtti nyilatkozatokba akarják behajtani — bármi legyen is céljuk — nem érhetnek el mást, mint azt, hogy újból kétség támad, amely kétség a vezérek tárgyalási képességét csökkenti. Egy parlament nem hivatkozhatik az alkotmányos szokásokra akkor, amikor azokat maga megszegi. Ez az alkotmányos szokás azt kívánja, hogy a képviselőház napolja el magát, amíg új kormány, még pedig olyan, amelyet a lelépő javasolt, jelenhetik meg előtte és fejtheti ki előtte programját. Ezt a programot kell vizsgálnia, e felett kell határoznia a parlamentnek, mihelyt ezt a programot egy kormány képviseli, de nem szabad előre határozatokat hoznia jövőendő kormányok jövőendő programjáról. Egy parlament meg is kell, hogy tagadhassa magától a megnyilatkozást, ha ennek a megnyilatkozásnak még nincs itt az ideje.

Kossuth előadásából az világott ki, hogy a király álláspontja, a válság megoldását illetőleg, változatlan.

A függetlenségi párt vezére nem vesztette el reményét, hogy a megoldás a függetlenségi párttal történik meg. Kossuth úgy érzi, hogy a király folytatni fogja vele a tárgyalást. Intette a függetlenségi párt vezéreit, tartózkodjanak minden elhamarkodott lépéstől.

Élénk vita fejlődött ki Kossuth előadása nyomán, amelyben Apponyi Albert gróf, Justh Gyula, Holló Lajos és Batthyány Tivadar gróf vettek részt. A vita a körül folyt, elnapolják-e a képviselőház holnapi ülését, igen, vagy nem?

Justh, Holló és Batthyány gróf az elnapolás ellen foglaltak állást és az akció folytatása mellett szóltak. Újból, meg újból felszólt Kossuth Ferenc, Apponyi gróf és többen, végül abban állapodtak meg, hogy a Ház üléseit nem napolják ugyan el, de a válságról nem tanácskoznak.

A többi pártok.

Az alkotmánypártban ma este formális értekezlet nem volt. Az összegyűlt képviselők megvitatták a helyzetet és elhatározták, hogy az alelnöki állások betöltéséről csak közvetlen a választás előtt döntenek.

A néppártban Zichy Aladár gróf vázolta a politikai helyzetet. Helyesléssel vették tudomásul, hogy Rakovszky István és Szmrecsányi lemondtak állásukról.

A balpártban ma este elhatározták, hogy tiltakoznak a Ház elnapolása ellen és Justhot erősen megvédelmezik a néppárt ellenében.

Wekerle újabb bécsi útja.

A képviselőház holnapi ülése után Wekerle Sándor miniszterelnök délután ismét Bécsbe utazik és szerdán délelőtt újból kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Ezen az audiencián Wekerle egyrészt jelentést fog tenni a képviselőház állásfoglalásáról, másrészt tudomásul fogja venni, hogy a király kiknek meghallgatására határozta el magát. Ezek után az újabb audienciák után fog végképpen eldőlni a válság.

Széll Kálmán összeférhetlensége. Budapesti tudósítónk jelenti: A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága Széll Kálmán összeférhetlenségi ügyében befejezte az előkészítő eljárást. Erről a bizottság jelentést tesz a képviselőháznak. A képviselőházban ezután sorsolás útján

megalakítják az ítélő bizottságot és ez fogja eldönteni, viselheti-e Széll Kálmán a Jelzálog-Hitelbank kormányzói állását továbbra is, vagy nem.

AUTOMOBILKALAND.

Haramiák az Angyalföldön.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, október 4.

Csütörtökön éjszaka történt. Legalább így auttogják a Lipótvárosban. P. M., ismert nagykereskedő piros autoja ezen az éjszakán, félegyóra kor bekanyarodott a Nyugatnál és sebes iramodással igyekezett a külső váci-ut felé. Hogy hová igyekezett, arról nem beszélnek a Lipótvárosban. Nagyon valószínű azonban, hogy a nagykereskedő sétakocsizni akart. De hogy miért éppen itt, az elhagyott és sötét külső váci-uton, azt nem tudja senki, csak sejtik. Lehet, hogy P. M. a külső váci-uton akart szórakozni, mert megunta a pesti utcákon való kocsikázást, ahol nem lehet gyorsan hajtani, mert a számot felírja a rendőr és a kerületi hatóság megindítja az eljárást.

A nagykereskedő autoja eszeveszetten száguldott a Lehel-piacon át, még pedig azért száguldott, mert köztudomású, hogy a régi vámnál van még egy legutolsó rendőrposzt, aki alszik, vagy valamelyik csapszékbe tér egy pohár borra, de azontul minden csendes. Még madarat se lehet látni. A soffőr itt nekieresztette a gépét s az auto villámgyorsan repült az országúton. A nagykereskedő azonban csunyan ráfizetett a mulatságra. Nem azért, mert sebesen hajtott; épen úgy megjárta volna, ha csigalassúsággal megy. Amikor ugyanis az auto átgördült az ördögárok hidján, hirtelen nagyot zökkent és megkellett állnia. Három marcona külsejű külsejű alak állta útját a megtorpant gépkocsinak. Az egyik a soffőr mellének revolvert szegezett, a másik pedig felnyitotta a kocsiját.

— Kilépni! Föl a kezekkel! Aki megmoccan, az a halál fia!

A nagykereskedő ijedten ugrott ki, mire a harmadik utonálló, ki szintén revolvert szorongatott a kezében, a kocsiba hatolt, ahonnan abban a pillanatban éles sikoltás hallatszott.

— Ne bántsátok a feleségemet! — kiáltotta e percben kétségbeesve a nagykereskedő és pénztárcájából néhány bankjegyet húzott ki. Az egyik rabló erre átvette a pénzt s a következő pillanatban mind a hárman megfutamodtak a sötétségbe vesző szántóföldeken át.

A nagykereskedő másnap korán kelt, hogy jelentést tegyen a rendőrségen a vakmerő rablótámadásról. Már épen lefelé igyekezett, mikor a lépcsőházban egy hordárral találkozott. A hordár levelet hozott a számára. Még pedig furcsa levelet. Az állott benne, hogy a nagyságos ur nemereszeljen feljelentést tenni, mert a rablótámadók nagyon jól tudják, hogy az a hölgy, aki az éjszaka annyira megijedt, nem a felesége, hanem egy pesti színésznő. Jó lesz hát vigyázni, mert könnyen vége lehet a családi békének.

A fenyegető levélből kivette ugyan a nagykereskedő, hogy a támadásban része van egy elbocsájtott háziszolgájának is, de mivel családi békéjét mégse akarta kockára tenni, nem tett följelentést a rendőrségen. Csak egyik bizalmas barátjának mondta el az esetet, a legszigorubb diszkrétció kikötése mellett. Hogy a bizalmas barát mennyire diszkrét volt, az meglátszik abból, hogy a titokzatos automobilkalandról most az egész Lipótváros beszél.

Öngyilkos amerikai milliomos.

Makó - Newyork - Bécs. — Hat millió a mentőknek.

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

Pulitzer P. Albert 85 éves volt amerikai ujságkiadó vasárnap délután egy bécsi előkelő hotelben meghalt. Az elhunyt makói származású ember volt, aki fivérével együtt évekként kivándorolt Amerikába s ott nagy vagyona és pozícióra tett szert. Az utóbbi időben súlyos idegbaj gyötörte, amely végül is gyilkos fegyvert nyomott a kezébe.

Az öngyilkosságról a következő tudósításunk szól:

Vasárnap-délután öngyilkosságot követett el egy előkelő bécsi szállóban Pulitzer P. Albert amerikai ujságkiadó, a Newyork World ismert tulajdonosának fivére. Pulitzer magyarországi származású volt, 1824-ben született Makón. Bátyjával együtt évekként kivándorolt Amerikába és mindketten igen gazdag emberek hírében állottak. Minden gazdagsága dacára Pulitzer nagyon sajnálatraméltó ember volt. Hét évvel ezelőtt idegbajt kapott, melyet hasztalan kísérlettel gyógyítani számtalan fürdőhelyen. A baj mind súlyosabbá vált és az utóbbi időben már éjjel-nappal gyötörte. Ugylátszik türethetetlen szenvedése kergette a halálba.

Pulitzer minden évben néhány hetet Bécsben töltött, ahol egy előkelő szállóban több szobából álló fényes lakosztálya volt. Tegnap délután 3 órakor látták utoljára, amikor is két szolgáját különféle utasítással látta el, hogy eltávolítsa őket közeléből.

Este 5 órakor orvosa — mint mindennap — meg akarta látogatni, de az ajtót, legnagyobb meglepetésére, zárva találta. Kialtózására összefutott a szálló személyzete és felfeszítette az ajtót. Rettenetes látvány tárult elébük. A tükör előtt, a szőnyegen nagy vértócsában halva feküdt a szerencsétlen milliomos, jobb kezében görcsösen szorongatva a revolvért, melyből a gyilkos golyót röpitette jobb halántékába. Ugy látszik, nem bizott eléggé a golyóban, mert előbb még mérget ivott. Legalább is erre enged következtetni az az üveg, melyet éjjeli szekrényén találtak s melyen ez a felirat állott: „Gift.“

Pulitzer semmiféle levelet nem hagyott hátra. Bőröndjeiben orvosszereket találtak és szekrényei is tele voltak orvosságos üvegekkel.

Az elhunyt előkelő titkárt tartott. Koroki grófnak hívják és japán származású ember, aki a bécsi szálló másik részén lakott.

Éjjel jelentik Bécsből: Az öngyilkos Pulitzernek hozzávetőleges számitás szerint hat millió korona vagyona van, amelynek legnagyobb részét a bécsi mentőknek hagyta végrendeletileg. Még 1903-ban készítette első végrendeletét, amelyben több százezer koronát hagyott a mentőknek. Ezt a végrendeletet azonban megváltoztatta azóta és csaknem az egész vagyonát a bécsi mentőkre testálta. Megállapították, hogy családjával már régen megszakított minden összeköttetést. Egyik törvénytelen fiának csaknem

százezer koronát s barátainak néhány ezer koronát hagyott. Végrendeletét csak holnapután bontják föl, akkor pontosan megtudni, hogy vagyona meghaladja-e a hat millió koronát.

A megszökött örült vádjai.

Aradi ember szenvedései a lippai kórházban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

A napokban megirtuk, hogy Ruppert Rezső asztalos megszökött a lippai kórházból, ahol mint elmebetegét kezelték. Most kiderült, hogy Ruppert, aki aradi ember, nem is örült, csak nagyfokú idegességben szenved.

Ruppert tegnap önként jelentkezett az ujaradi főszolgabírásnál és Vass szolgabírónak kesergő hangon a következőket mondta jegyzőkönyvbe:

— Nem tagadom, megszöktem a lippai kórházból, mert borzalmasan kínoztak. Wikkell István főápoló és Pundor Mihály ápoló gyakran véresre vertek engem; tessék megnézni a testemet, csupa folt és seb. Nem is tudom, hogy tulajdonképpen miért tartottak engem fogva az elmebajosok osztályában. Én önként jelentkeztem a kórházban, mert betegnek éreztem magamat. Ideges természetű ember vagyok, de nem tudom, hogy miért dugtak az örültek közé? Kértem az orvosokat és az ápolókat, hogy engedjenek engem ki; erre az ápolók megkínnoztak.

— Hogyan történt a szökés? — kérdezte a szolgabíró.

— Éjjel az ablakon át menekültem el félig mezitelenül. Barackára gyalogoltam és ott egy udvarban a kötélén női ruhák száradtak. Hogy föl ne ismerjenek, fölvettem a női ruhákat és úgy szöktem tovább. Paulisnál eloldottam a kompszolnákját és azzal jöttem át a Maroson. Szépfalutól aztán gyalog jöttem Ujaradra.

Ruppert elmondta még, hogy 6 aradi ember. Evekig dolgozott a Weitzer-féle waggongyárban és a Czeiler és Szathmáry butorgyárban.

A szolgabíró intézkedésére ismét elszállították a lippai kórházba, ahol tényleg konstatálták, hogy nem örült és nagybátyjának ki is adták Ruppertet. A főszolgabíró kijelentette munkatársunknak, hogy a 32 éves, nős, családos Ruppert egész értelmesen beszél és egyáltalán nem látszik örültnek. Hogy a vádjai igazak-e, azt nem tudja, de nem is állítja.

A megkínzási vádakra vonatkozóan telefonon megkérdeztük Wikkell főápolót.

— Kérem, mi nem bántottuk őt, — mondta a főápoló. — Csak azért találta ki ezt a mesét, hogy a kórházból megszabaduljon. Amikor fölvétette magát, azt mondta, hogy a felesége üldözi s az elől menekül a kórházba.

— Miért zárták a tébolydába? — kérdeztük Wikkeltől, — ha Ruppert nem örült?

— Azt én nem tudom. Walik lippai és Pollák ujaradi orvos urak vizsgálták meg, ők adhatnak erről fölvilágosítást.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi korcsolyázó egylete október hó 14-én, csütörtök d. u. 6 órakor, a városháza emeleti kistermében tartja rendes évi közgyűlését, melyre a t. c. tagok ezennel meghívottak. Táragsorozat: 1. A választmány évi jelentése. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése. 3. A tisztviselő kar és a választmány megválasztása. 4. Netáni indítványok tárgyalása.

Zavarok a pécskai plébánián.

Befejezték a vizsgálatot. — Negyvenegyezer korona hiány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

A vármegyeszerte általános népszerűségnek örvendett Szathmáry Gejza volt pécskai plébános ügye még mindig élénken foglalkoztatja a vármegye közönségét. Mindenki azt találgatja, hol tartózkodhatik az ősz pap, akinek hirtelen való elutazását abszolúte semmi se tette indokolttá. Igaz, a pénzkezelés körül nagy hiányok vannak, de ez nem lehetett ok arra, hogy ezt a dus jövedelmű plébániát itt hagyja. Pozitív tudomásunk van ugyanis arról, hogy Csernoch János püspök így nyilatkozott a vizsgálatot vezető Raskó gyoroki esperesnek:

— Arra egy pillanatig se gondoltam, hogy Szathmáry ellen bűnvádi eljárást indíttassak. Még az állását se kellett volna elhagynia, hanem zárlatot vezettünk volna a vagyonára és a hiányt levontuk volna a fizetéséből. Az ő hosszú egyházi működése indokolttá tette volna ezt az elnézésünket.

Raskó esperes a napokban befejezte a vizsgálatot és elkészítette a vagyonleltárt, amelyet beterjesztett a püspöknek és javasolta, hogy az egyházi ügyészszel indíttassák meg a pört. Ebben még nem döntött a püspök. A vagyonleltár szerint az egyháznak Pécskán negyvenötezer korona vagyona volt s ebből negyvenegyezer korona hiányzik. Ebből alig térül meg tizezer korona. A könyvtáráért Szathmáry sok pénzt adott, de az egyház nem reméli, hogy jól el tudja adni.

A napokban Szathmáry Gejza tartózkodási helyét illetőleg különféle hírek kerültek forgalomba. Némelyek szerint hatezer koronát vitt magával a plébános és már kint is van Amerikában. Mások tudni vélik, hogy valamelyik kolostorba vonult. A tény az, hogy a lelkipásztor hozzátartozói még mindig nem tudják, hol tartózkodik ő. Szathmáry Gyula kir. tanácsos legutóbb levélben fordult Győrbe a Karmeliták-zárdájába s azt tudakolta, nem jelentkezett-e ott? Miután tagadó választ kapott, a volt alispán több külföldi kolostorhoz intézett hasonló kérdést, de onnét is azt felelték, hogy Szathmáry Gejza nem jelentkezett fölvetelre.

SPORT.

Bajnoki football mérkőzés.

— „Bácska” Szabadkai Atletikai Klub —
Aradi Atletikai Klub 0:0 —

*

Mindvégig izgató, igen szép fair játékot mutatva találkozott Aradon tegnap délután az AAK sporttelepén Délmagyarország két régi rivális egyesülete, hogy az 1909—10. évi kerületi bajnokság első mérkőzését lejátszák. Közülük egy évi várakozás után találkozott a két egyesület ismét egymással s az aradi csapat legutóbbi szabadkai látogatása nyomán szárnyra kelt híreket a szabadkai csapat tegnapiszepp játékuk ment minden gorombaságtól, rendkívül gyors tempóban játszanak, helyezkedésük célszerű, támadásaik gondosan előkészítettek és

tervszerűek, védelmük pedig egyenesen dicséretre méltó, mert bár a játék javarészt a szabadkai mezőnyön folyt le, az Aradi Athletikai Klub csatársorának gyakori temperamentumos támadásait a legszebben lekapsolták s hiúsították meg a labdának kapujukba való terelését. Ugyanez áll megfordítva az Aradi Atl. Klub védelmére is s tisztán ennek tulajdonítható, hogy a játék, mely mindvégig a legélénkebb tempóban folyt le, eredménytelenül, goal nélkül végződött. A kerületi bajnokságok ügyeinek rendkívül felületes kezelését jellemzi a labdarugó szövetség azon mulasztása, hogy a tegnapi mérkőzés is majdnem szövetségi bíró nélkül folyt le — s csak az utolsó percben Csepelszigetről ledírigált szövetségi bíró a legvégűs percre érkezvő budapesti vonat egy órai késése miatt a bíraskodást csak a második fél időben vehette át ifj. Vas Gusztáv titkártól, ki nehogy a versenyre megjelent szép számú közönség a további várakozás miatt türelmét veszítse, 4 óra 7 perckor barátságos mérkőzésre szólította fel a két csapatot.

Az első félidő 0 : 0 eredménnyel végződött. Pont öt órakor vette kezdetét a közben megérkezett szövetségi bíró, Fehéry Akos vezetésével a második fél idő, mely a közönség izzó, szenvedélyes hangulata és lelkesedése mellett teljes sötétségben háromnegyed 6 órakor ért véget ugyancsak 0 : 0 eredménnyel.

A játék után a két csapat megbizottja a szövetségi bíró előtt azon óhajának adott kifejezést, hogy a mérkőzés bár barátságosnak jeleztetett s első fél idejében nem szövetségi bíró által vezetett, az annak dacára bajnoki mérkőzésnek tekintessék és fogadtassék el.

A labdarugó szövetség valószínűleg ily értelemben fog határozni. A versenyt gyönyörű nagyközönség nézte végig.

Csanádmegye és a kormány.

A leszavazott állandó választmány.

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

Csanádvármegye törvényhatósági bizottsága mai közgyűlésén viharos tüntetést rendezett az önálló bank felállítása mellett. Árvavármegye átiratot intézett Csanádmegyéhez ebben csatlakozásra szólítja fel a kormányhoz intézett ama feliratához, amelylyel a kormánynak a készfizetések felvételére irányuló munkálataiért bizalmat szavaz és a további küzdelemre szólítja fel. Ez az átirat volt alapja a vitának. Az állandó választmány javasolta a törvényhatóságnak, hogy csatlakozzék Árvamegye feliratához. Ezzel szemben a megyei függetlenségi párt azt javasolta, hogy az állandó választmány javaslatának elvetésével, a vármegye ujtassa fel azt a feliratát, amelyet két hónappal ezelőtt intézett a kormányhoz, az önálló bank felállítása érdekében. A közgyűlés szótöbbséggel a függetlenségi párt javaslatát fogadta el.

Délelőtt 9 órakor nyitotta meg a törvényhatósági közgyűlést Návay Tamás főispán. Felolvasták Justh Gyula táviratát, amelylyel bejelenti, hogy a képviselőházi válság miatt a közgyűlésen való megjelenésben akadályozva van.

Már a távirat felolvasásánál viharosan tüntettek a bizottsági tagok Justh mellett:

— *Éljen Justh Gyula!* — hangzott a terem minden része felől. Ez a tüntetés fokozódott akkor, amidőn Tarnay Ivor főjegyző előterjesztette Árvavármegye átiratát és ismertette az állandó választmány javaslatát.

— *Nem fogadjuk el! Éljen Justh Gyula! Nekünk önálló bank kell!* — hangzott a teremben.

Az elnöklő főispán folyton esenget, a rend csak nagy nehezen áll helyre.

Vertán Etele, a vármegyei függetlenségi párt elnöke szólott elsőnek a tárgyhöz. Az állandó választmány javaslatát nem fogadja el.

— Csanádvármegye — ugymond — két hónappal ezelőtt megnyilatkozott az önálló bank mellett, ezt most megdönteni nem lehet.

Návay Lajos méltatja Wekerle érdemeit és arra kéri a törvényhatóságot, hogy az állandó választmány javaslatát fogadja el.

Dózsa Sámuel megyei főügyész szólalt fel ezután. Rendkívül temperamentumos beszédében még Vertán Etele indítványán is túl ment. Javasolta, hogy a törvényhatóság az állandó választmány javaslatának elvetésével ismételve meg újból feliratát az önálló bank felállítása érdekében.

A közgyűlés 58 szóval 31 ellen Dózsa Sámuel és Vertán Etele javaslatát fogadta el.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Császár katonái, szinmű. Diszeldadás. (B bérlet.)

Szerda: Hajduk hadnagya, operett. Diszeldadás. Ezt megelőzi Pósa Lajos: Az aradi vesztőhelyen című verse. Elmondja: Keszler Ede. Bérlet-szünet.

Csütörtök: Hajduk hadnagya, operett. (C bérlet.)

Péntek: Ember tragédiája. (A bérlet.) Szombat: Ember tragédiája. (B bérlet.)

Az új magyar irodalom.

Matiné Nagyváradon.

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

Nagyváradon a Vigadó diszterme vasárnap érdekes irodalmi esemény volt. Az új magyar irodalom legjelesebb képviselői rendeztek matinét, amelyen igen nagy számmal jelent meg a modern művészi törekvések iránt érdeklődő közönség. A megnyitó beszédet Ignotus mondta, aki érdekes fejtegetései során a közönség és az író egymáshoz való viszonyát vizsgálta és azt a felfogását domborította ki, hogy csak az irodalom az igazi, amely őszinte. A művészetnek — ugymond — csak egy kötelessége van a közönség iránt: nem törődni a közönséggel, a mely a művészt csak akkor tiszteli meg, ha meghajol előtte. Nagyhatású beszédét azzal fejezte be, hogy írók, bírálók és a közönség teremtsék meg végre nálunk az igazi irodalom levegőjét azzal, hogy elfogadják az irodalmi munkákat olyanokul, a milyenek. A lelkes tapsokkal fogadott megnyitó után F. Kaffka Margit mondta el néhány szép költeményét élénk tetszés közepette. Juhász Gyula a modern irodalom céljairól tartott felolvasást.

Ezután báró Hatvány Deutch Lajos dr. a magyar irodalomnak a külföld számára szánt ismertetését adta elő hatásos felolvasásában, amely a forrongó jövő magyar kulturának perspektíváját rajzolta meg. Megkapó jellemzését adta Széchényinek, Petőfinék, Jókainak, az új magyar íróknak és a mai kulturfejlődésre mutatva, hangoztatta, hogy Európa tiszteletét, a melyet nagyapáink birtak és apáink elvesztettek, a dedunokák vissza fogják szerezni.

Ezután Lengyel Menyhért *Taifun* című darabjának egy megragadó részletét olvasta fel, majd Ady Endre mutatta be több költeményét szüntelen ovációk közepette. Végül Reinicz Béla zongorán nagy tetszés mellett előadta Ady dalait. Az előadó kiváló írók tiszteletére a Holnap tagjai bankettet rendeztek és a vendégek délután Nagyváradról visszautaztak a fővárosba.

* Aranyvirág. Huszka népszerű operettjét régen nézte végig oly nagy számú publikum, mint ma este. A java érdeklődés Dióssy Nusi Aranyvirágjának szólott és a bájos primadonna mai alakítása új vonzerőt kölcsönzött a nagyon is elkoptatott szerepnek. Ennyi szenvedéllyel

még nem láttuk megjátszani Aranyvirág-ot és Dióssy Nusi napolitánája az olasz temperamentum minden skáláját végig játszotta. Szépen énekelt és nagyszerűen táncolt, fényes toalettjeivel pedig csak növelte amugy is nagy sikerét. Kitűnő volt Beppó szerepében B. Szabó, aki disponálva énekelte Beppó szebbnél-szebb dalait. Zalay Margit, Leóvey és Polgar ismert jó alakításaikkal gyönyörködtették a közönséget. Ma mutatkozott be a közönségnek Csányi Mátyás karmester, aki fiatal kora dacára, megállapodott művészember és biztos kézzel dirigálja a zenekart és vezeti az előadást. H. G.

* Csányi Mátyás szerzeménye. Ma még ismeretlen név az aradi közönség előtt a Csányi Mátyásé, az aradi színház második karmesteréé. Rövidesen ismertté lesz a kiváló zenész neve, aki a holnapi diszeldadásra ünnepi nyitányt ír és mint nagy invencióju zeneszerző mutatkozik be a közönségnek. A nyitány magas szárnyalású zene, melynek sötét alaptónusába hangulatosan vegyülnek Klapka-induló, motivumai. Csányi Mátyástól egyébként a magyar kir. operaház egy Péter abbé című egy felvonásos operát fogadott el előadásra, mely még ebben a szezonban színre is kerül.

* Ismerősökről. Megirtuk, hogy Turchányi Olga szombaton bucsuzott a makói szintársulattól. Szombaton este valóságos ünnepelték Mariháznét Turchányi Olgát, aki nyílt levélben is bucsut mondott a makói közönségnek. A levélben többek között ezeket olvassuk:

Csókolom azokat a bájos kis gyermekeket, akik annyira ragaszkodtam hozzám és akiknek az utcán való látása is örömet okozott nekem.

A helyi lap erre a következő meleg sorokat írja a rövid időre távozó művésznőhöz:

A hely, de főleg lapunk terjedelme miatt a legnagyobb sajnálatunkra nem tudjuk kellőleg a magunk és a közönség őszinte rokonszenvét tolmácsolni, de bátran kimondjuk, hogy *nagyobb színésznő az utolsó évtizedben nem játszott a makói színpadon.*

Faludy Károly tegnap lépett föl Pécsen az Erdészleányban. Ezt olvassuk a bemutatkozásáról:

A férfiszereplők között Faludi Károlyt (jószághormányzó) említjük első helyen, akinek vékony, de azért szépcengésű tenorját szívesen hallgatjuk.

* Sikkasztással gyanúsított szinigazgató. Egy békéscsabai lap írja: Különös feljelentés érkezett a napokban a csabai járásbíróshoz. A feljelentő Weisz Jenő csabai főpincér, aki sikkasztással vádolja Palásthy Sándort, a losonci színház igazgatóját. A főpincér feljelentésében elmondja, hogy Palásthy néhány héttel ezelőtt Csabán járt és akkor átadott neki egy briliáns gyűrűt azzal, hogyha haza megy, becsültesse meg valakivel. Palásthy a gyűrűt átvette, de azóta hirt sem adott magáról. Hiába szólította fel levélileg, hiába figyelmeztette ügyvédje, a gyűrűt nem küldte vissza, holott kötelessége lett volna. A csabai járásbíróshoz a feljelentést áttette a losonci ügyészséghez, ahol a napokban fogják kihallgatni a súlyosan megvádolt igazgatót. Az eljárás így folyik, s most már az a kérdés, hogy a kétszáz korona értékű gyűrűt milyen megbizással vette át Palásthy a főpincértől. Mert az a tény még magábanvéve, hogy a gyűrűt néhány hét alatt nem küldte vissza, a sikkasztás tényálladékát nem meríti ki.

* Ügyvédjelölt a színpadon. Igen érdekes színházi vállalkozásra adott alkalmat Kolozsvárott a Lili mai előadása. Plinchar sz szerepét ugyanis Szabados Dezső ügyvédjelölt énekelte igen szép bariton hangon. Szabados határozottan tetszett a kolozsvári közönségnek.

* Az idő politikai és társadalmi újság. Szerkeszti: Péterfy Gyula. Tartalma szenzációs. Főbb cikkei: Jönnek a hiénák. A ceglédi népkörben, A főherceg soffőrje, Az elhallgatott Nyílt levél, Hol a személyes szabadság. Az Idő politikai és irodalmi újság félre 6 koronáért rendelhető meg a kiadóhivatalban Budapest, VI., Bajnok-utca 28. Mutatványszám ingyen.

* Az Uránia színház hírei. Nagy érdekességű új műsort mutat be kedden az Uránia színház. Nyolc válogatott számból álló mozgófénykép programján szerepel többek között egy kép, mely megismerteti velünk a mozgófényképek előállítását. A találmányok századának egyik legzseniálisabb találmánya a kinematografia és amiben annyi millió ember gyönyörködik, arról csak igen kevesen tudják, hogyan készül? Ez egyik egyszerű száma az új műsornak. Hatásos képnek ígérkezik az a felvétel, mely a németek nagy uralkodójának, Vilmos császárnak mindennapi életéből mutat be pillanatképeket. Olyan látvány ez, mely méltán provokálja az érdeklődést. Október 6-át, a vértanúgyásznapiját az Uránia is megünnepli. Délután öt órakor színre kerül Horovitz Gusztáv műve, Az aradi gyásznapi. Az előadásban részt vesznek a város lengyel vendégei is. Este és a rendes előadásokon ismét a mozgófénykép műsor kerül színre. 791

Egy aradi hadnagyból szobapincér.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Az élet a legnagyobb színmű. Darabjai, melyek a pajzán bohóságoktól a legremesebb drámáig váltakoznak, nap-nap után lejátszódnak az élet nagy színpadán. És a szereplők mi vagyunk . . . Mindnyájan kapunk szerepet, melyet vagy a rossz, vagy a jó színész tudásával játszunk le.

P. István volt aradi katonatiszt is szerephez jutott az élet színpadán. Előbb fényesnek ígérkező karriert futott be, aztán eldobta magát a rangját, mert szeretett. Ez magában véve nem is különös. Nagyon sok katonatiszt van, aki a családi tüzhelyért odaadja a kardját. De ő mást is odaadott. A boldogságát, a jövőjét . . .

Az aradi 33 ik gyalogezrednek egyik legelső tisztje volt néhány évvel ezelőtt P. István. Mint önkéntes került a katonasághoz, ahol felebbvalói annyira megszerették, hogy tényleges tisztet csináltak belőle. Hadnagy lett. A fess, fiatal hadnagyot nemcsak a bajtársak, de az aradi intelligencia is kedvelte. Bejáratos is volt sok előkelő uricsaládnak. Mindegyik a saját leánya részére szerette volna, de neki nem járt házasságon az esze. Egyszer aztán másképp kezdett gondolkodni a hadnagy ur. Elhatározta, hogy megnősül. Egy aradmegyei urileányt kért meg, aki a boldogító „igen”-nel kapcsolatban azt is elrebegette szerelmesének, hogy neki ám nincs kauciója.

A hadnagy tudta, hogy ez mit jelent. Másnap lemondott rangjáról s rövid időre rá, oltárhoz vezette menyasszonyát. De ugylátszik az ő boldogsága csak az esküvőig tartott.

Rövid két heti együttlét után válópör lett a házasság vége. Elváltak egymástól és P. István csalódottan, állás és feleség nélkül maradt az élet forgatagában.

Itt kezdődik a szerencsétlen ember kálváriája. Kenyérre volt szüksége. Érettségi bizonyítvánnyal a kezében, hiába keresett állást, nem kapott. Mit volt tennie mást, elment Nagyszalontára és beállott pincérnek. Nehezen törődött bele az életbe, de később megszokta. És ma már Békéscsabán van Szobapincér a Fiume Szállóban, ahol egész gyakorlattal kéri a vendégeket:

— Szobát tetszik parancsolni krmásson?

Az új szobapincért több csabai fiatalember ösmeri, akik együtt szolgáltak vele a 33-akonál. Egyik ösmerőse meg is szólította, akinek ezeket mondta az exhadnagy:

— Most már boldog vagyok, legalább mert rendelkezem annyi tapasztalattal ezen a téren, hogy ha egy kis pénzt szerzek, üzletet nyithatok. Nem szégyen a munka kérem, hisz dolgozni mindenütt muszáj.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 5-én az időjárás: enyhe, elvéve csapadék.

— A lengyel küldöttség Aradon. Mint már megírtuk, a lengyelek monstre küldöttségben jelennek meg az aradi október 6-iki országos ünnepen. A lengyelek f. hó 5-én reggel 7 órakor indulnak Lembergől, déli 12 órakor érkeznek Lawocnéra, hol Horváth Andor elnök, Rácz Vilmos alelnök és Wagner Károly alelnök turulos zászló alatt a „Turul szövetség” nevében fogadja őket. Sátoraljaujhelyen Kiss Ödön polgármester, Hatvanban a főbíró, Csépany Géza, Buza Barna, Markos Gyula orsz. képviselő és Miklóssy Leó, a „Turul szövetség” alelnöke fogadja őket és megvendégelik a vendégeket. Hatvanból 9 óra 11 perckor indulnak Szolnokra. Szolnokon Kludik Gyula polgármester, Gruber Károly főjegyző és a tanács tagjai, valamint a „Turul szövetség” részéről 15 tagú küldöttség fogadja a küldöttséget. A pályaudvarról a „Kossuth” szállodába vonulnak, ahol tiszteletükre vacsorát rendez a város közönsége, mely alkalommal a Millenium dal-egylet lengyel dalokat ad elő. Szolnokról a polgármester és Krajezer Mihály tiszti főügyész kíséri a lengyeleket Aradra. A „Turul szövetség” küldöttsége f. hó 5-én este indul Budapestről a keleti pályaudvarról, az aradi ünnepségre. Az ifjúsági ünnepi beszédet Kovács László alelnök mondja a szobornál, míg a vesztőhelyen Wagner Károly beszél.

— Thaly Kálmán debreceni utóda. Debrecenből táviratozzák: A Thaly Kálmán halálával megüresedett debreceni első kerület mandátumára a debreceni függetlenségi párt nagy többséggel Tüdős Jánost, a debreceni takarékpénztár ügyészét, a párt alelnökét jelölte.

— Egyházi közgyűlés. Az aradi ev. egyház f. hó 3-án *Institóris* Kálmán felügyelő és *Frint* Lajos lelkész elnöklete alatt a bérházkölesön ügyében rendkívüli közgyűlést tartott. A Hazai Első Takarékpénztár ugyanis előnyös kölcsönre tett ajánlatot, amelyet az e célra kiküldött bizottság, majd az egyháztanács elfogadás végett a közgyűlésnek ajánlott. A közgyűlés a pénzügyintézet ajánlatát elfogadta s annak keresztülvitelével és a szerződés aláírásával az elnökségen kívül egy három tagú bizottságot választott meg. E bizottság tagjai: az elnökség, Ábray Lajos, Purgly László és Wadovszky Gusztáv. Egyben utasított az elnökség, hogy jóváhagyás végett majd a szerződést terjessze fel az egyházmegyei elnökséghez.

— Fedák Sári és Kóburg Lujza. Alig egy-két napja, hogy a magyar nádor unokája, — ahogy Kóburg Lujza legújabb nevezet magát — Budapestre jött és máris ott tart, hogy alkuszik. Az alkudozás ugyan mindennapi dolog, de ennek a mostani alkunak meg van az a különös nevezetessége, hogy Lujza hercegnő birtokra alkuszik. Még pedig Fedák Sári birtokára. Nagykanizsáról érkezett a jelentés, hogy Lujza hercegnő megbizottja már befejezte Fedák Sárral való tárgyalásait, amelyek a művésznő *tótszerdahelyi birtokának a megvételeére vonatkoznak*. A tótszerdahelyi birtok tehát gazdát cserél. Fedák Sári helyett Kóburg Lujza. A pásztorok királya helyett Mattasich-Keglevich Géza hercegnője.

— Ítélet a zágrábi hazaárulási pörben. Holnap reggel hirdetik ki a hónapok óta húzódó zágrábi hazaárulási pör ítéletét. A pörben tudvalevőleg 90 horvátországi alattvalót azzal vádolnak, hogy Horvát-Szlavonországot Szerbia kezére akarták játszani. Az ügyész *kötélhalált javasolt*. A legpozitívebb értesülés szerint *nem lesz halálos ítélet*, mert a bánt megfenyegették több helyről. Ot vádlottat 10—15 évi fogházra ítélnék. 28—30 vádlottat ítélnék el, a többi fölmentik.

— Iparosok a vesztőhelyért. A vesztőhely megváltására az aradi ipartestület jegyzői iródjában ujabban a következők adakoztak: Kohn József 20 korona, Lédervas Géza 20 korona, Beregszász Lajos 3 korona, Paul Jakab 1 korona, Marx János 1 korona, Bruckner 1 korona. Összesen 46 korona, eddigi gyűjtés 150 korona 26 fillér, az összeggyűjtés eredménye 196 korona 26 fillér.

— Nagy Sándor dr. beszámoló körútja. A nagylaki kerület országgyűlési képviselője, Nagy Sándor dr. vasárnap folytatta beszámoló körútját Csanádmegyében. Ezuttal két telepese községet keresett fel, Pitvarost és Albertit. Mindkét helyen nagy lelkesedéssel fogadták a képviselőt s a választók százai hallgatták meg beszámolóját. Pitvaroson délelőtt tartott népgyűlést a helybeli függetlenségi párt. Nagy Sándor beszédében hosszasan körvonalazta a függetlenségi párt szerepét és helyzetét a leltűnt politikai korszakban és rámutatott az okokra, amelyek lehetetlenné tették, hogy elveit megvalósítsa. Attért ezután a jövő feladataira s főként a választói reformra és az önálló nemzeti bankot méltatta. A képviselő beszédét nagy lelkesedéssel fogadták s azután Szondy János tanár intézett lelkes és buzdító szónoklatot a néphez. Végül Szudy Elemér határozati javaslatot terjesztett elő az önálló banknak 1911-re való felállításáról. A javaslatot egyhangú lelkesedéssel elfogadták s indítványára még kimondotta a népgyűlés, hogy Kossuth Ferencet, Justh Gyulát, Apponyi Albert grófot, Holló Lajost és Batthyány Tivadar grófot táviratilag üdvözli. Délután 3 órakor Alberti községben tartotta Nagy Sándor beszámolóját nagyszámú választópolgárság jelenlétében.

— Ujságkiadók gyűlése. A magyar ujságkiadók szövetsége *Zilahi* Simon elnöklete alatt Budapesten gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy a szövetség kebelében egy fővárosi és egy vidéki szakosztályt létesítenek. Tárgyalták Boros János indítványát: a csomagszállítás részvénytársaságnak a lapok érdekeit sértő intézkedéseit. Elhatározták ennek orvoslását.

— Az aradi vesztőhely megváltására a hatóságokhoz ujabban beérkezett adományok: Eddig befolyt: 44705 korona 85 fillér. Erzsébetvárosi főszolgabíró 8 kor., Az Ujság kiadóhivatala 10 kor., A csornai és járási ipartestület 5 kor., Erzsébetvárosi főszolgabíró 72 kor. 30 fillér. Tiszai járás főszolgabírája Mándok 86 kor. 98 fillér, Szikszó község 5 kor., Rimaszombati ált. ipartestület 13 kor. 20 fillér, Gömörmege alispánja Rimaszombat 105 kor. 78 fillér, Nemesládonyi olvasó és gazdakör 6 kor. 50 fillér, Borosjenői polgári olvasókör 20 kor., Lévai főszolgabíró 237 kor. 10 fillér, Temerini gazdakör 16 kor., Kéler Napoleon Budapest 100 kor., Schuszter Ferenc Sátoralja-Ujhely 10 kor., Tomory Antal Cegléd 5 kor., Haiduszoboszlói ipartestület 9 kor. 60 fillér., Mészáros Gyula és Lakatos Emil Szentés 4 kor., Gaál Jenő dr. és neje Lőkősháza 40 kor., Lakath János Berhida (Veszprémmegye) 100 kor., Jászkiséri ipartestület 5 kor., Deréki Gyula földbirtokos Mád 100 kor., Deréki Györfly Róza birtokos Mád 50 kor., Péterffy Albert kir. járásbíró Székelykeresztúr 32 kor., Gyergyószentmiklósi ipartestület 5 kor., N. N. Gyula 3 kor., Keszthelyi ipartestület 5 kor. Összesen 45760 kor. 31 fillér.

— Az agghonvédek ebédje. A Rákóczi társaság e hó 6-ikán délben a Magyar Királyhoz címzett vendéglőben megvendégeli a 48 as agghonvédeket.

— Gyűjtés egy meggyilkolt fiu szüleinek. Vasárnapi lapunkban megírtuk, hogy Hack József paulisi fiatal parasztleányt megölték. A megölt fiu családja számára most a következő felhívással gyűjtés indult:

Csak egy morzsát Szent-Antal kenyereből. Hozzátok szólok ti jobbmódu anyák, kik Isten véghetetlen kegyelméből nem tudjátok mi az az egyetlen szócska: nyomor, kik nem ismeritek annak az egyetlen fogalomnak mégherhetetlen jelentőségét — éhség; kiket a bőség jóleső tudata tán még nem tett gondolkodóvá a f-lett, hogy vannak sokan kikre felvirrad a reggel s nem tudják elő venni ehhez gyermekeiknek azt az egy darabka kenyeret, mely csillapítaná az éhség borzasztó fájdalmát. Paulis egy ilyen szegényes szobájából indult ultra péntek reggel Hack József, szegény napszámos legény, ott hagyva szegény öreg anyjának és kis fivérének az utolsó darabocskát száraz kenyeret — s dolgozott egész nap éhen, hogy legyen estére mit haza vinni a szegény édes anyának; de a végzet ez a szeszélyes nagy ur — élébe sodort egy emberi formába bujtatott vadállatot, kinek örült agyában megszületett egy gondolat s hogy vérszomjas vágyát kielégítse egy jól célzott lövéssel orozva földre terítette a szegény öreg anya egyetlen támaszát, kenyérkeresőjét. Most pedig arra kérlek benneteket csak egy morzsát juttassatok Szent-Antal kenyereből és enyhítetek a bánatos anya nyomorúságán; mely jó tettért az ég áldása és Isten kegyelme fog vezérelni utaitokon. Adományokat elfogad és hirtelapilag nyugtáz O-Paulison Vasóczy Ferencné.

Itt írjuk meg, hogy Bosnyák védelmével Krenner Zoltán dr. ügyvédet bizta meg aki az előzetes letartóztatás ellen ma felfolyamodást adott be.

— A hegyaljai szüret. A szőlőkre kedvezőtlen időjárás miatt, kénytelenek voltak a hegyközségek a szüret idejét a szokás ellenére október elejére kitűzni. Így Mokrán már október 4-én szüreteltek, Kővespatakon pedig kedden, október hó 5-én. Még e héten az egész Aradhegyalján megkezdik a szüretet. A korai szüret természetesen minőség, illetőleg cukortartalom tekintetében hátrányára lesz az ideai termésnek, mégis kénytelenek voltak a korai szüretelésre, mert a nagy esőzések miatt romlásnak indult a szőlő.

— Adakozás a pankotai cigányiskola tanulóinak. Lapunk vasárnapi számában felhívást intéztünk a közönséghez, szives adakozást kérve a pankotai cigányiskola szegény tanulóinak részére. Örömmel regisztráljuk, hogy kérésünknek már eredménye van. Hirschl Zsigmondtól, aki minden nemes és humánus mozgalomnak eddig is kész pártfogója volt, ma tíz korona adományt kaptunk a következő levél kíséretében:

„Az „Aradi Közlöny“ vasárnapi száma felhívta a közönséget, hogy adakozzék az új pankotai cigányiskola tanulóinak felségélyezésére. A felhívás nemes céljától indítatva, mellékelve küldök tíz koronát, hogy ezzel is hozzájáruljak a pankotai cigánygyermek téli ruházódásának megkönnyítéséhez. A társadalom és az állam együttes munkája bizonyosan eléri majd azt a célt, hogy a pankotai cigánygyermek a haza hasznos és becsületes polgárai legyenek. Teljes tisztelettel Hirschl Zsigmond.

— Meglincselt család. Nagyváradról borzalmas esemény híre érkezik. Gaborján biharmegyei községben ma este kigyuladt Szabó Lajos háza. A falu népe a tűz köré gyűlt. Nyomban gyújtogatással gyanúsították meg Szabó szomszédját, Dudás Nagy Sándort, akit mindenki gonosz, veszedelmes embernek ismert. A tömeg megrohanta Dudás házat. A család menekült, a tömeg utánuk rohant. Elfogták Dudást, a feleségét és 22 éves leányát. A földühödött nép mindhármójukat agyonverte. 200 embert letartóztattak.

— Az orvos büne. Szilágysomlyóról írják: Szabó György városi csordás felesége nehéz szülés előtt állt. Csordás elment Kálmán dr.-hoz s megkérte, segítsen a feleségén. Az orvos erre azt felelte, hogy mivel valószínűleg operációra is lesz szükség, nem viheti kényes műszereit a mezőre, azért jobb lesz, ha a csordás behozza az asszonyt a városi kórházba. Utalványt is adott a felvételre, mert egyúttal orvos volt a kórháznak is.

Szabó György be is szállította a kórházba az asszonyt. Mikor ez megtörtént, a csordás ismét elment az orvoshoz és megkérte, hogy jöjjön a kórházba és vizsgálja meg a feleségét, mert nagyon rosszul van. Az orvos azonban nem mozdult. Gondolta, ráér később is. Se dél előtt, se délután nem ment a kórházba, pedig sürgős segítségre lett volna szükség. Este azután a kórházi ápolónő is elment az orvoshoz. Azt jelentette, hogy az asszony nagyon rosszul van, az állapota nagyon súlyos és sürgős orvosi segítségre van szükség. Az orvost azonban ez sem izgatta. Másnap délelőtt az asszony irtozatos kínok között meghalt. Kálmán doktor ekkor aztán tényleg lefára a kórházba és konstataálta a halált. A városban — érthetően — nagy volt a fölháborodás a könnyelmű, lelkiismeretlen orvos ellen, akinek a hanyagsága egy emberéletbe került. Szabó György, a szerezésért férj, elpanaszolta a dolgot Dobogány János helyettes polgármesternek, aki azonnal vizsgálatot rendelt el az orvos ellen. Az ügyet áttették az ügyészséghez, amely elrendelte az asszony holttestének a fölbontását. A boncolás során dr. Ajtay Endre tiszteletbeli megyei főorvos és dr. Markovics Ignác orvos megállapították, hogy a halál oka a szülési fájdalmak következtében előállott szívszélbűdés. Azt is konstataálta, hogy a halál beállta előtt két órával az orvosi beavatkozással az anya élete megmenthető lett volna. A polgármester ezek után hivatalos jelentést tett az alispánhoz, melyben kérte, hogy a vizsgálat befejezéséig Kálmán Ignácot városi tisztii orvosi állásától függessze fel.

— Nagy gyári tűz. Lembergől táviratozzák, hogy Lemberg legnagyobb gyára, amely Levienszky és társa tulajdona, lángokban áll. A kár harmadfél millió korona.

— A göztéglagyár telke. Az aradi göztéglagyár részvénytársaság beadványt intézett a városhoz, amelyben azt kéri, hogy a város adja át örök áron azt a 12 holdnyi telket, amely Mikalaka község előtt a védőtelken van. A beadvánnyal legközelebb foglalkozik a tanács.

— Birkozók botránja. Budapestről jelentik: Ma este a Beketov cirkuszban folytatták a napokban megkezdett birkozásokat. Weisz Rikárd budapesti kávéháztulajdonos, birkozó világbajnok versenyezni akart az egyik cirkuszi birkozóval, de az igazgató csak holnapra engedte meg a mérkőzést. Ma mások birkoztak, amiért a közönség erősen zúgolódott. A negyedik birkozó pár véletlenül feldöntötte a zsüri asztalát, amiért a zsüri tagjai a birkozókra vetették magukat. A botránynak a rendőrség vetett véget.

— Szerencsétlenség egy színházban. Bielitzből jelentik: Az itteni városi színházban a tegnapi előadás befejezése előtt a menyezetről vakolat hullott le, miáltal több mint 20 ember megsebesült, köztük néhányan súlyosan. Később ezt jelentik: A menyezetről 40 négyzetméternyi területen leszakadt a díszítmény és óriási robajjal a földszinti széksorokra és a páholyokba zuhant. A közönség rémülten menekült.

— Adomány. Az aradi jótékonycélu hólgyártársaság koszorúmegváltás címén 5 koronát a vesztőhely megváltására, 5 koronát a Rákóczi-szobor alapjára adományozott a hatóságnál. Ugyancsak ez alkalommal két szegény, többtagu, munkaképtelen családnak 10-10 koronát adott át.

— Wekerle és a rossz szivar. Kőrmend város rendőrkapitánya a napokban az ottani kávéházban fekete kávéja mellé trabuco szivart rendelt. Nem lehet esetelnei a főkapitány meglepetését, mikor a szivarból egy esetre való hajpamatot húzott ki, bizonyosan egy szomorú öreg dohánygyári néni hulló hajfürtjét. A főkapitány nem szereti a szőrszálhasogatást és azért egyszerre az egész pamatot kihúzta a szivarból és letette a ház, helyesebben a kávéház asztalára. A hatalmas hajtömeg egyszerűen megrémítette az asztaltársaságot és a leghevesebb kifakadásokat váltotta ki a dohányjövédék ellen, mely ily hajmeresztő módon jár el a szivarok gyártásával. Szemző Sándor dr. ügyvéd kijelentette, hogy nem hagyja annyiban a dolgot és nyomban megírta a panaszos levelet Wekerle Sándornak, Magyarország pénzügyminiszterének. A levélben meg volt írva az eset és mellékelve volt az inkriminált szivar is. Egyben pedig felszólították Wekerlét, hogy a szivarért tíz fillér kártérítést annál is inkább megfizessen, mert ellenkező esetben kénytelenek lennének a jogos igényt per útján érvényesíteni. A levél a szivarral ajánlva ment el Wekerlének. Az ügyvéd tudatosan követte el ezt a postajövédéki kihágást és az egész társaság várta érte a büntetést, mely vállalta, hogy a finanszírozás költségeit finanszírozza. Izgalmas várakozásban multak a napok. Tegnap azután óriási meglepetés érte Szemző Sándor dr. ügyvédet. Levelet kapott és egy kis dobozt Budapestről. A levélben ez volt: „Igen tisztelt Ügyvéd Ur! Köszönöm szives figyelmét, a küldött saivar tényleg nem válik a magyar dohánygyártás dicőségére. Kárpótlásul mellékelve küldök 25 darab Trabuco Esperialt, ezek bizonyára jobbak lesznek. A hajfürt ügyében szigorú vizsgálatot indítottam. Wekerle.“ Ez volt a levélben, a dobozban pedig tényleg 25 db válogatott finom Trabuco Esperial volt, melyet az ügyvéd természetesen szétszórt az asztaltársaság tagjai között. Kőszegen persze leirhatatlan örömet és meglepetést keltett Wekerle levele. A huszonöt Trabuco azonnal elfogyott, de egyszeriben füstbe ment minden Kőrmend található Trabuco is.

— Házasságok, születések, halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban október 3. és 4-én a következő házasságokat kötötték, születéseket és halálozásokat jelentettek be: Született: Parecz Béla dr. ügyvéd Magdolna nevű leánya, Laczina Vencel kertésznek László nevű fia, Gömöri Szilárd vasuti munkás Mária nevű leánya, Tóth András máv. fékező Kálmán nevű fia, Karácsonyi István közműves Rozália nevű leánya, Csillag Pál vasuti fékezőnek Erzsébet nevű leánya, Siklován Sebő földesgazdának György nevű fia, Hajnal Arthur kereskedőnek Panna nevű leánya, Berár Demeter szőlőkezelő Krisztina nevű leánya. — Halálozások: Kokovai János fazekasmester, Hoffmann János nyugdíjas máv. kapus, özv. Gröger Ferencné magánzónó. — Házasságokat kötöttek: Laub Péter gépész Minya Juliannával, Petcovici Tivadar asztalos Iconariu Etelka varrónővel, Szivák Mihály huszárörmeester Varga Mária varrónővel, Kontor József napszámos Czene Erzsébettel, Szalai Vilmos állomásfelügyelő Molnár Máriával, Igna Demján ruhafestő Szabó Arankával, Hettman Antal borbély Hettman Mária tűzőnővel.

— Árlejtés. A városi gazdasági szék a fájármos hid ócska faneműire a jövő hét hétfőjének délelőtt fél 11 órájára a fájármos hid mellett nyilvános árlejtést tűzött ki.

— A Polgári Takarékpénztár részvénykibocsátása fényes eredménnyel járt. Mult hó 30 án zárták le a jegyzéseket. A takarékpénztár igazgatósága kénytelen lesz a jegyzéseket erősen redukálni, minthogy a kibocsátásra kerülő részvények körülbelül 2000 darabbal túljegyeztek. Ezen fényes sikerű kibocsátási művet folytán a Polgári Takarékpénztár részvénytőkéje 2.400.000 koronára, tartalék-alapja pedig több mint 1 millió koronára emelkedtek.

Pénzt

jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-uta 8. sz. saját ház a fiók posta mellett.

1743

— Öngyilkos örvült. Budapestről jelentik: A főkapitányság épületéből tegnap este megszökött egy elmebajos fiatalember. Az illető tegnap este 7 óra 50 perckor érkezett meg a keleti pályaudvaron a bécsi gyorsvonattal. A pályaudvaron nagy feltűnést keltett, mert egyáltalán nem akart a vasuti kocsiból kiszállani. Lekísérték végre az őrszobába, hogy reggel a Lipótmezőre szállítsák; a kapu alatt vad futásnak eredt, egyenesen a Lánchíd felé. A hid karfáján át beleugrott a Dunába és megfult. A zsebében talált iratokból sikerült megállapítani, hogy *Prickelmayer Józsefnek* hívják, 27 éves kereskedő segéd volt, aki legutóbb egy drezdai kereskedőnél volt állásban.

— Istentisztelet. A zsidó templomelőjáróság köztudomásra hozza, hogy az ünnepi istentisztelet szerdán, csütörtökön és pénteken este fél hat órakor, ugyanezen napok reggelén fél 7 órakor, továbbá csütörtök d. e. 9 és péntek délelőtt fél 10 órakor kezdődik. Egyben értesítjük hitközségünk érdemes tagjait, hogy csütörtökön fél 7 és 9 órakor kezdődő istentisztelet során haskarah tartatik.

— Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchényi-utcai oldalon megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 3811

— Menyasszonyi kelengyék szolid, szakavatott kivitelben legelőnyösebben beszerezhetők Heim J. cégnél Arad, gróf Nádasdy palota, Szabadságtér 20. 3407

— Felhívjuk az uri közönség szíves figyelmét Hegedüs Gyula Arad, Andrásy-tér 15. szám alatt levő megnagyobbított kefe, pipere illatszert és bőraru üzletére, különösen női táskák és hajgarnitúrák a legnagyobb választékban és legolcsóbb árban szerezhetők be. 3771

— Felhívjuk az uri hölgyközönség szíves figyelmét Guttman Izidor, Szabadságtér 15. szám alatt levő divatüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövet, mosóárak, blouzok és aljakban bámulatos olcsó árak mellett. 3641

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

Telefon 646. és 259. sz.

A téli tüzelőfa szükséglet beszerzésére ajánljuk a t. favásárló közönségnek, hogy saját érdekében tűzifa szükségletét nálunk vásárolja, mert I. osztályu cserhasáb, I. és II. osztályu bükkhasábfa, cser és bükkdorong tűzifa nálunk a legolcsóbban és legtömörebb ölelésben kapható.

Fuvarosok, fűrészelők és hasogatókról szívesen gondoskodunk.

Gróf Zselénszky zimbrói erdőkezelőség tűzifaraktára Arad, Nagyvárad-ut 12.

3807

A kiváló bős- és kőhamvas gyógyteremtő

SALVATOR

vessző- és hólyagbajoknál, köszvénynél, csukópályánál és hurutos bántalmaknál kiváló hatású.

Természetes vasmentes savanyvíz.

Lapható ásványvízkereskedésekben vagy a Szinye-lépező, Salvator-teremtő Vállalatnál Budapest, V. Budaörsi utca 2.

TARKASÁGOK.

(Az asszony, mint örökség.) Egyik körjegyzőhöz beállított egy falusi gazda. Szép szál ember, csupa élet és jókedv. Annál kellemetlenebbül hatott azon kijelentése, hogy végrendeletre akar. Házon, földön, ökrön és egyéb ingóságokon hamar tustestek, csak még egy fontos dolog volt hátra: az asszony. Izgett-mozgott a gazda, végre kibökte:

— Most mán még az asszonyt kéne elhelyezni.

— Az rendben van, gazduram, gondoskodva van elég jól az asszonyról.

— Megátalkodottan szegi hátra a nyakát a gazda és szól:

— Tessék csak heirni, hogy az asszony halálom után a szomszédomhoz menjen feleségül, az ugyis özvegy.

— Hát ez mire lesz jó?

— Csak tessék irni, világéletemben ellenségem volt az az ember ...

(A számtantudós.) Szendrey Mihály fiacskáját, a kedves misit általában úgy ismerik, mint a legjobb számológok egyikét. Azt állítják róla az ismerősei, hogy nincs olyan számtani feladvány, amelyet ő meg ne fejtene. A minap is feladott neki a tanítómestere egy számtani leckét.

— Mond meg nekem Miska, hogy egy színházi lap két krajcárba kerül, akkor tíz darabot mennyiért vesznek?

— Husz krajcárért, — vágta ki büszkén a fiu.

— Nagyon jól van. Most mond meg nekem, hogyha egy színházi lap öt krajcárba kerül, akkor husz krajcárért mennyiért vesznek?

— Egyet se, — szólta a kis számtantudós.

— Hogy hogy?

— Hát azért, mert még két krajcárért se kell a közönségnek, hát ha még öt krajcárt kérnek darabjéért!

(A beteg paraszt.) A napokban bement a Földes gyógyszertárba egy vidéki paraszt ember és azt mondta:

— A doktor ezt a cédulát küldte. Tessék orvosságot adni.

— A gyógyszerész kiszolgálta a magyart. Adott neki porokat és hozzá ostyákat, amelyekben az orvosságot be szokták venni.

— Öt nap mulva ha elfogy, ismét jöjjön be, — mondta a patikus.

Öt nap mulva ismét beállított a magyar.

— Elfogyott az a por, — mondta — most már azt tessék megmondani, hogy az ostyákat milyen nagy adagokban vegyem be.

MULATSÁGOK.

(—) Az aradi bur-társaság vasárnap délután sikerült szüreti mulatságot rendezett. Délután 3 órától este 6 óráig a Vas-szálloda kert-

helyiségében tréfás multságok zajlottak le, este pedig 9 órakor a Vas-szálloda kistermében László Ferenc vezetése mellett kabaret-előadás volt; minden szereplő óriási tapsokban részesült.

TANÜGY.

(—) Tanítói kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter szeptember hó 10-én kelt 93966. sz. rendeletével Duma János tomesdi gör. keleti tanítót a brotna-ternavai állami elemi iskolához állami tanítónak kinevezte.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Uj albiró. A hivatalos lap keddi száma közli, hogy *Gillényi Artur* aradi törvényszéki aljegyzőt a fehértemplomi járásbíróshoz albirónak nevezte ki a király.

§ Fogházra ítélt tanár. A budapesti büntetőtörvényszék ma délben egy órakor hirdette ki az ítéletet abban a rágalmazási pörben, amelyet *Gyulay Sándor*, a nagyrőcei kereskedelmi iskola igazgatója indított *Makfalvy Ferenc* tanár ellen az ismeretes beadvány miatt. A bíróság bünösnek mondta ki *Makfalvy Ferencet* a Btkv. 258. §-ában meghatározott rágalmazási vétségben és ezért elítélte két hónapi fogházra és 500 korona pénzbírságra.

§ A földhöz vágott bíró. *Kajári Józsefné* és férje kovaszinci lakosok állottak ma az aradi törvényszék előtt. *Kajári Józsefné* avval volt vádolva, hogy *Kure Pál* törvénybíró, amikor ez hivatalos eljárásban megjelent lakásukon, mellbelökte, úgy, hogy *Kure* a sárba hanyat esett. Ugyanekkor a vádlott nő férje *Kajári József Argyelán Mihály* községi bíróra felemelte öklét és reprodukálhatlan sértő kifejezésekkel illette. Az aradi törvényszék *Krenner Zoltán dr.* ügyvéd védelme után *Kajári Józsefnét* 1 napi fogház és 20 kor. pénzbüntetésre, *Kajarit* pedig 40 korona pénzbüntetésre ítélte.

§ Aranyak a pogácsában. Sokszor büntetett notórius gonosztozó állt ma az aradi törvényszék előtt: *Keményffy Béla* iparos, aki valamikor jobb napokat látott. *Keményffy* az aradi fogházban volt elzárva. Itt a rabkórházban megismerkedett *Szathmáry János* fogolylyal. Ennek feleségét többször becsapta. Először levelet írt neki a rabkórházból, amelyben arra kérte, hogy küldjön pogácsát a férjének és négy pogácsában, — amelyet jelöljön meg, — helyezzen el 10 koronás aranyakat, mert a férjének pénzre van szüksége a fogházban. Mikor megérkeztek a pogácsák, a megjelölteket *Keményffy* magának tartotta meg. Kiszabadulásakor *Keményffy* levelet írt *Szathmáry* feleségének a férj nevében. Közli ebben a levélben, hogy néhány nap mulva egy férfi fog odaérkezni hozzá, adjon ennek át 160 koronát, mert az illető kiszabadítja őt a fogházból. *Keményffy* ezután elment az asszonyhoz és kicsalt tőle 160 koronát. *Szathmáryné* feljelentésére ma az aradi törvényszék *Keményffyt* elítélte két évi és három havi fegyházbüntetésre.

Meteor és egyéb rendszerű kályhákat szakszerűen javít és a belső szerkezetet magas hőfoku chamotte kövekből ujonnan kiépíti jutányos árban 2613

Szilágyi és Társa-cég

Arad, Boros Beni-tér 15. sz. (Dengl-ház.)

Bauer Gyula

dohányzó eszközök és
esztergályos áru üzlete.

Minorita-palota. ::

A szüreti idény alkalmával a legjobb minőségű
hordócsapok és dugók raktára.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

ÜVEGBŐL TÁPLÁLT

gyermek, rózsás és teli arcukká, erősekké
és életvidámakká válnak, ha

SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-t
adnak nekik.

A Scott-féle Emulsió-ban

levő tiszta és könnyen emészthető
táplálék, gyorsan jótéveszi a táplálkozásnak akármely fogyatkozását.

5741/2

A SCOTT-féle EMULSIÓ-t nagyon
szeretik krémszerű ízéért. Kitűnő
bármilyen okból eredő erőhanyaglás és gyengeség ellen.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legki-
valóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fillér.
Kapható minden gyógyszertárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük ügyelőmbé venni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Dr. L. Temesvár. Már van s így az önere sajátunkra nem reflektálhatunk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES

— Tisza István a szövetségekről. Nagyváradról jelentik: Az Országos Központi Hitelszövetségek biharmegyei képviselősege vasárnap délelőtt nagygyűlést tartott Nagyváradon a vármegyeház dísztermében. A gyűlésen Tisza István gróf elnököl. Tisza István gróf elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy jogos elégtétele a kiszáradt vármegye vezetőinek megjelenése, a mi elismerésül tekinthető annak a fontos munkának, a melyet a szövetségek végeznek. A szövetségek ügye egyike ama kérdéseknek, amelyek a kiszáradt bajait vannak hivatva orvosolni. Kifejtette szót, hogy új pénzügyi forrásokat kell nyitni, a közönséget pedig takarékosra, gondosságra és pontos törlesztésre nevelni. A szövetségek mind szebb és szebb eredményeket érnek el.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 4.

Kínálat kielégítő, vételkedv korlátolt, 15 ezer mm. 5—10 fillérrel olcsóbb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.00—7.01	6.98—6.99
Buza 1909. októberre	14.8—14.19	14.19—14.20
Buza 1910. áprílisa	14.07—14.08	14.07—14.08
Rozs 1909. októberre	9.85—9.86	9.86—9.87
Zab 1909. októberre	7.50—7.51	7.5—7.52
Zab 1910. áprílisa	7.83—7.84	7.83—7.86
Rozs 1910. áprílisa	9.98—9.99	10.01—10.02

Zárul 5 órakor.

Oestrák hitelrészvény 695.50
Magyar hitelrészvény 788.50

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1909. évi október hó 5-én:

B) bérlet. B) bérlet.

A gyásznap előestéjén:

Diszelőadás.

I. rész:

Ünnepi nyitány „Az aradi vértanúk emlékére.” Szerző és vezényli: Csányi Mátyás színházi karnagy.

II. rész:

A császár katonái.

Társadalmi színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre.

S Z E M É L Y E K:

Karádi István	Várnay Jenő.	Joász Géza	Ditrói Mór.
Karádi Zoltán	Boregi S.	Sárosy	Boda Ferenc.
Erzsébetlány	Kápolnai J.	Keller	Leővey Leó.
Schnellsr	Polgár S.	Dr. Füredi	Vihari Béla.
Marjai, ösnagy	Gerő J.	Szedlacsek	Delli Lajos.
Szilasi E. nő	Kesztlor Ede.	Ferenc, szolgál	Kulcsár L.

Kezdeté este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. október 5-én, kedd:

1. Lehmann ur esküvője. Humoros. — 2. Délbáb. Dráma. — 3. A gyermek alma. Humoros. — 4. Örök hűség. Dráma. — 5. A polgármester balesete. Bohózat. — 6. Várvidgy. Természet után. — 7. Pillanatképek a német császár életéből. Természet után. — 8. Hogy készül a mozgófénykép. Természet után.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Szerdán, 1909. október 6-án délután 5 órakor:

Az aradi gyásznapok

60 vetített képpel, Arad és a vesztőhely mozgófényképével. Irta: Horovitz Gusztáv.

Október 13., 14. és 15-én:

A jövő háborúja

3 felvonásban. Irta: De Szardelli Caesár.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.*

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó
vizek királya, bór- és dús
lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyi összetételük következtében
sikerrel alkalmazható vese-, húgykő-
és hólyagbajok eseteiben, valamint
cukorbetegségeknek, csúzos bántalmaknál;
továbbá a légző- és emésztő-
szervek hurutos bajainak gyógyítására

Igazgatóság: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 22.
Kütközélség: EPERJES.

Főelárusítók Aradon: Dürr Gusztáv, a városházzal
szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 268.
Fejér Gyula, telefon 71. sz. 1726

Kifutó fiu fölvetetik.

Ügyvédi irodáját

Dr. Vadász Armand

Andrássy-tér 18. sz. II. emelet

Löcs-féle házba

helyezte át.

(Bejárás a Salacz-utcából, a Központi kávéházzal
3767 szemben.)

Naponta többször
frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszer KÁROS
SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

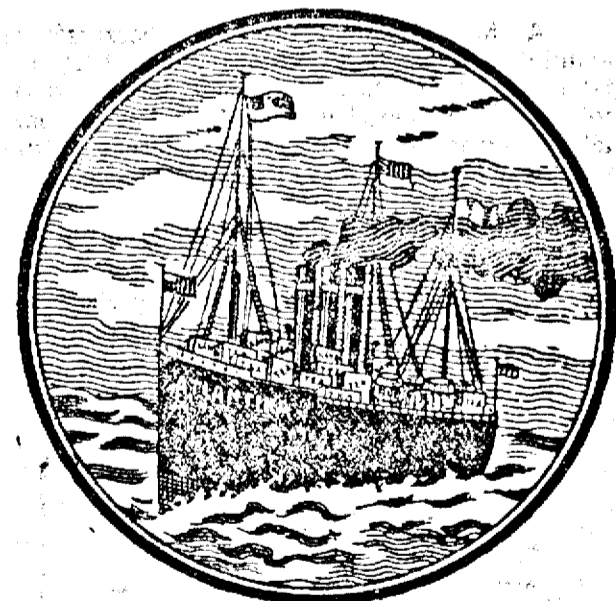
Atlantika

kávé és tea behozatalnál

kapható.

421

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad Andrássy-tér 20. Fischer Eliz palota
Városi és megyei telefon 608

Férfi öltöny szövetek

Double felöltőkre, Téli kabátokra, Mikádóra szövetek.
Tessék érdeklődni a kizárólagos posztógyári
raktárban.

2891

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17. és Pécs.
Honi és angol gyártmányok.
Nagy megtakarítás.

Ujdonság! Auer-gáz mindenütt!

Egyszerű kezelés! Bárhova azonnal alkalmazható. Csővezeték, telep nem szükséges.

Szabadalmazott gáz olaj lámpák.

Egyszeri töltés 14 órai égő időre. Nincs füst. Nincs szaga. Egyenlő égés lámpabél nélkül. Nem kell tisztítani. — **Külön osztály:** spiritusz és petroleum gáz gyorsfűzőkből, égető és forrasztó lámpák iparosoknak. Ujdonság spiritusz gáz vasalókban házi és ipari célokra. Nincs ruhakiegyetés, főfájás, mint a szénvasalóknál, rögtön használatra kész, egyszerű kezeléstű.

80 gyertyafény erejű. Óránkénti fogyasztás 3 fillér. Gyönyörű fehér fényt ad. A fogyasztáshoz szükséges gázt a lámpa saját maga állítja elő, eszerint fölösleges gáz soha nincs.

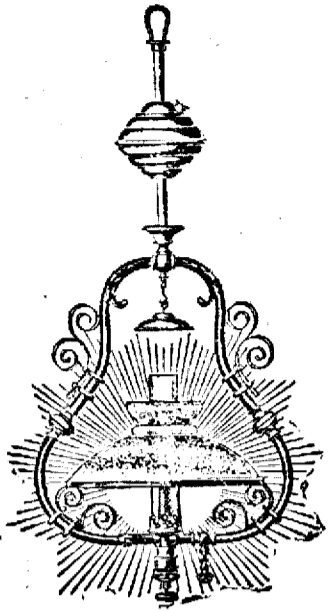
Robbanás ki van zárva! A lámpák (gazolinnal) vagyis könnyű petroleummal lesznek töltve, ami szinte általam rendelhető meg kölcsön kannákban vagy hordókban. 3708

Ezen lámpáim különféle formákban kaphatók, ugymint: lyrák, luszterek, kerti- és utcai-lámpák. — Különösen ajánlható ott, hol gáz- vagy villany nincs, termek, gyárak, szállodák, vendéglők, kávéházak, üzletek irodák, gyógytárak, iparosok, valamint magán lakások, villák kertek részére. — Kérjen árjegyzéket.

KAISER RUDOLF Arad, Vadászkuört-u. 4.

Sürgönycim: Kaiser, Arad.

Számos elismerő levél áll a n. é. közönség rendelkezésére.

1909—533/5. V. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1909. V. 533/5 számú végzése által dr. Deák G. Ágost szászvárosi ügyvéd végrehajtató javára 85 kor. 12 fill. hátr. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósággal lefoglalt és 1060 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínen

vagyis Aradon, Kápolna-utca 4. sz. a. leendő eszközésére 1909. október hó 12-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is eladatni fognak. Az elárverezendő ingóságok vé telára az 1891. évi LX. t. cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kiízetendő.

Kelt Aradon 1909. szeptember hó 27-ik napján.

Györffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

3820

Legfinomabb csemege

SZÖLLŐ

postakosarankint 3 korona.

Kapható: 3826

Hámory Gazdaságnál

Arad, Deák Ferenc-utca 3.

Életbiztosító társaság

3817

ügyes

üzletszerzöt

keres.

Cim a kiadóhivatalban.

Őszi cipő-ujdonságok.

Valódi

amerikai cipők

Weinberger János cipő áruházában

kaphatók. 2095

Arad, Andrassy-tér 20.

Telefon szám 312.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

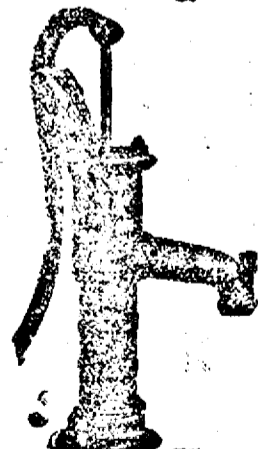
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem rontatja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Köznegeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységű csavarok és a legjobb minőségű betű

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb áron

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz

Ékszerek vásárlása és elkészítése

3491

legjobb kivitelben, jutányos árban

Waldmann I. Szabadság-tér 14.

(Fiume kávéház mellett) arany és ékszművesnél szereshetők be.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat

kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Magyarád községben

borbizományi

üzletet

nyitottam.

Érdeklődőknek készséggel rendelkezésükre állok.

Teljes tisztelettel

Bur Ambrus

borbizományos. 3810

(Magyarád, Aradmegye.)

Értesítés!

Van szerencsém igen tisztelt megrendelőim szives tudomására hozni, hogy Erzsébet-körut 20. szám alatt létezett Nyemecz és Kövesdy női szabó cég kötelékéből kiléptem és saját nevem és vezetésem alatt Deák Fe-

renc-utca 9. szám (földszint, Lukács-ház) alatt a mai kor igényeinek megfelelő

angol női divattermet

önállóan nyitottam.

Kérem az uri hölgyközönség további szives pártfogását és jóindulatát

Kiváló tisztelettel

Kövesdy Lajos.

3803

APRÓ HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstnemeleket kiváltak és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Ügyes vasalónő

uri házakhoz ajánlkozik. Cim: Boros Béni-tér 22. 3816

Egy irodista,

aki gépirást is tud, alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 3818

Kiadó irodahelyiség.

2 modern, világos utcai szoba, berendezve vagy üresen, villanyvilágítással, Szabadság-tér mellett. Cim a kiadóhivatalban. 3824

Kiadó

1 vagy 2 különbejáratu szép utcai butorozott szoba előszobával, (esetleg fürdőszoba használattal) villanyvilágítással, gimnázium és fő-tér közelében, olyan szolid állandó lakó urnak, vagy urinének, ki havonként legalább 40—60 koronát fizethet. Cim a kiadóhivatalban. 3825

Kisasszony

ki a magyar és német nyelvet beszéli kisebb gyermekek mellé ajánlkozik. Cim a kiadóban. 3822

Keresek

két ügyes elárusítónőt, férfi divatjáték, diszjúru üzletében, csak olyanok pályázhatnak az állás elnyerésére, akik már hasonló üzletben alkalmazva voltak. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3819

Elsőrendű díszlítő

magas fizetéssel, ugyszintén kézhez dolgozó leányok női kalap termembe fölvetetnek. Pavicsics M. női kalap terme Salacz utca 1. szám. 3823

Önálló működésre képes

ügyvédjelölt azonnal alkalmazást nyerhet dr. Hauser Mór orosházi ügyvéd irodájában. 3818

Kerestetik expediciónkba egy jó irással bíró leány,

Szülőcsomagoló papír, kosár függőgyekek jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltnének. 2922

Őszi Divat Album,

utcai, házi toilette, Costüm, Blous és alj, valamint gyermekdivat album. összesen 700 divatképet tartalmaz. a vaskos, 70 oldalas könyv ára színes képekkel K. 2 50 Kapható: Ingusz I. és Fia könyv-, zenemű- és papirkereskedésében Aradon. 178

Eladó házak

Angyal-utca 18. és 27. sz. jól jövedelmező házak eladók. 3814

Eladó

méh, 80 család, jól kezelt kaptáros és kupkásos. Bővebbet Goldis, Berzova. 3829

Jó pajtás.

Szerk. Sebők Zsigmond és Benedek Elek. A legújabb és legkedveltebb képes gyermeklap. Előfizetési ára 1/4 évre 2 K 50 fill. Munkatársak: Benedek, Mikszáth, Molnár, Sebők stb. Előfizetéseket elfogad Kerpel Izsó könyvkereskedése, Aradon. 262

Rövid zongorát

jókarban veszek. Cim a kiadóba. 3464

Egy jó forgalmu,

40 éve fennálló fűszerüzlet italmérés és dohány engedéllyel más vállalat miatt azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3684

Keresek

novemberi belépésre raktárnoki, munkafelügyelői vagy bármely hasonló állást. Hack János, Borosjenő 3696

Ügyes

fiatal uri leány, házi kisasszonynak ajánlkozik helyben vagy vidékre. Cim a kiadóhivatalban. 3658

Szép ház

közel a Szabadság-térhez, nagy árnyas udvarral, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 3770

Újdonságok köcsözésrel

Bruun Laurids: Négy óra története, Radó Imre: Mézes hetek az esküvő előtt, Eschstruth N.: Tündérkirálynő, Szemere Gy.: Ugor Agnes, Harland Henry: Sampaulo grófné, Mairet Jeanne: A hiábavaló gazdagság, G. Büttner J.: A méltóságos asszony emberei, Szomaházy I.: Mindennapi problémák, Bródy: A villamos, Andornakiné, Pásztor Árpád: Tengeren, tengeren túl; köcsözésre kaphatók Kerpe Izsó kölcsönkönyvtárában Aradon. 262

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő-üzlete Arad, Weitzer János-utca 13. sz.

Kész paszomány és gombkötő áruk

nagy raktára. 3537 Rendelések a legizlésebb kivitelben, gyorsan készíttetnek.

Diamant Jenő

épület- és diszjú-bádogos. 1922

Műhelye és kész áru raktára: Kazinczy-utca 1. (Polgári fluisko lével szemben.)

Új női- és férfi szabó műterem.

KATONA LÁSZLÓ

Arad, Szabadság-tér 1. sz. a

Van szerencsém a n. é. városi és vidéki nagyközönség b. figyelmét felhívni ujonnan megnyitott

női és férfi szabó műtermemre,

hol minden e szakmába vágó munkát legizlésebben s legelőnyösebb ár mellett elvállalok.

Szíves pártfogásért esedezik Katona László, női és férfi szabó, Szabadság-tér 1. szám alatt. 2028

Modern stlyben készült háló-, ebédlő- és

uri-szoba butorok,

valamint előszoba és konyhaberendezések

nagy választékban, a legjutányosabb árak mellett csak és kizárólag

Varga József

asztalos mesternél kapható Arad, Kápolna-utca 6., saját házában.

Két 12—13 éves fiut asztalos-tanoncul föl fogadok. 3765

Tűzijáték

a szüreti alkalomra. Raketták, görögtüzek változatos színekben

kaphatók.

Friss sajtok, Szardiniák, Csemege, Szalonna, Felvágottak, Sonkák

legjobb minőségekben. Dürr Gusztáv

csemege-, fűszer-, pezsgőbor és ásványviz-kereskedése

Arad, a városházzal szemben.

Telefon 118. sz. 3815

Rosenblüh

H. és Társa

ALAPITTATOTT 1840.

Olcsó árjegyzék

oly cikkekről, melyeket kizárólag cégünk hoz forgalomba.

Angol kelmék, dupla széles, méterenkint 90 krajcártól kezdve 1 frt. 20—1 frt. 50 ig. Reklám ár.

Maradék vászon, közép szálu, minden célra 28 krajcár, vékonyabb 31 krajcár, legfinomabb szálu, kelengyére alkalmas 33 kr. Hibátlan jó minőségek, 30% megtakarítás. E maradékok 4 métertől 8 méterig kaphatók.

Madapolan mosott chiffony, vékony szálu, métere 27 krajcár, közép szálu, kelengyére alkalmas, métere 32 krajcár. — Utóbbi rendes forgalmi ára 45 kr. R-ndkívüli alkalmi vétel. 271

Cérna vászon 2000 mtr. maradékokban I. rendű creász női ingre és úgyne-műre méterenkint 72 krajcár, rendes forgalmi ára 90 krajcár. Rumburgi tömött szálu métere 55 kr., ennek forgalmi ára 1 forint 10 krajcár.

Alsó lepedők varrás nélkül hófehér, bőr erős darabja 1 forint 40 krajcár. — Csoda olcsó ár!

Zsebkendők, férfi és női, színes és fehér tucatja már 1 forint 60 krajcártól. — Verseny nélküli olcsó árak!

Asztalnemű, törülközők, egyes darabok fél áronban.

Alsó szoknya — Jouponok: selyem taftt 5 frt. 80 kr., moire 4 frt. darabja. — Minden színben kaphatók.

Női ingek, nagy parti vétel, dus kézi him-zessel, darabja 1 forint 65 krajcár.

Szönyeg maradékok, ugyszintén I. ax-miuster nyírott, csekély szövőhibával 2 m. széles, 3 m. hosszú 27 frt., 2 1/2 m. széles, 3 1/2 m. hosszú 42 frt. E szönyegeket a cég már évek óta hozva forgalomba, eddig is elkelt több 100 darab a vevők legnagyobb meglegedésére.

Hímzés maradékok, Schweiczi, fél áron.

Kirakataink megtekintését kérjük, azok árjegyzése a n. é. közönségnek teljes tájékozást nyújtanak.

Rosenblüh

H. és Társa

Szabadság-tér.